

Ekonomická
fakulta
Faculty
of Economics

Jihočeská univerzita
v Českých Budějovicích
University of South Bohemia
in České Budějovice

Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích
Fakulta ekonomická
Katedra práva

Bakalářská práce

Vybrané aspekty rozhodčího řízení v České republice

Vypracovala: Klára Jaroušková
Vedoucí práce: JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.

České Budějovice 2015

ZADÁNÍ BAKALÁŘSKÉ PRÁCE

(PROJEKTU, UMĚLECKÉHO DÍLA, UMĚLECKÉHO VÝKONU)

Jméno a příjmení: Klára JAROUŠKOVÁ
Osobní číslo: E12424
Studijní program: B6208 Ekonomika a management
Studijní obor: Obchodní podnikání
Název tématu: Vybrané aspekty rozhodčího řízení v České republice
Zadávací katedra: Katedra práva

Z á s a d y p r o v y p r a c o v á n í :

Cíl práce:

Cílem práce je analýza stávající právní úpravy rozhodčího řízení v České republice včetně jejího vývoje (a to i s ohledem na právní normy Evropské unie) a aktuální judikatury. Důraz bude kladen zejména na vybrané aspekty rozhodčího řízení v České Republice včetně zhodnocení jejího přínosu a případných námětů de lege ferenda.

Metodický postup:

Základními metodickými postupy bude analýza institutů souvisejících s rozhodčím řízením, které souvisejí se vstupem České republiky do Evropské unie, jakož analýza řešení sporů v rozhodčím řízení. Nejprve bude provedena analýza věnovaná podstatě problematiky o rozhodčím řízení a porovnání těchto informací s často zkrácenými mediálními informacemi. Výsledkem by mělo být označení konkrétních změn, jejich dopad, výhody a nevýhody včetně námětů de lege ferenda.

Rámcová osnova:

1. Úvod.
2. Literární rešerše.
3. Přehled zvolené problematiky - literární rešerše.
4. Dopad, výhody a nevýhody konkrétních změn v právní úpravě.
5. Praktická část.
6. Závěr.
7. Seznam použitých zdrojů.

Rozsah grafických prací: **dle potřeby**
Rozsah pracovní zprávy: **40 - 50 stran**
Forma zpracování bakalářské práce: **tištěná**
Seznam odborné literatury:

RŮŽIČKA, Květoslav. Rozhodčí řízení před rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České Republiky a Agrární komoře České Republiky. 2. rozšířené vydání. Plzeň: Vydavatelství a nakladatelství Alois Čeněk s.r.o, 2005. ISBN 80-86898-43-1.

Dostupné z:

<http://www.levneucebnice.cz/p/rozhodci-rizeni-2-rozsirene-vydani/>.

LISSE, Luděk. Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení. Praha: Wolters Kluwer ČR (Aspi), 2011. ISBN 978-80-7357-645-5.

LISSE, Luděk. Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Praha: Linde Praha a.s., 2012. ISBN 978-80-7201-874-1.

KOCINA, Jan a Bohumil POLÁČEK. Aktuální otázky rozhodčího řízení. Plzeň: Aleš Čeněk, 2011. ISBN 978-80-7380-349-0.

Právní předpisy:

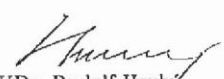
Zák. č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů.

Vedoucí bakalářské práce: **JUDr. Marta Uhlířová, Ph.D.**
Katedra práva

Datum zadání bakalářské práce: **3. ledna 2014**
Termín odevzdání bakalářské práce: **30. dubna 2015**

doc. Ing. Ladislav Rolínek, Ph.D.
děkan

JIHOČESKÁ UNIVERZITA
V ČESKÝCH BUDĚJOVICÍCH
EKONOMICKÁ FAKULTA
SPOLEČENSKÁ 13 (26)
370 05 České Budějovice

JUDr. Rudolf Hrubý
vedoucí katedry

V Českých Budějovicích dne 20. února 2014

PROHLÁŠENÍ

Prohlašuji, že svoji bakalářskou práci jsem vypracovala samostatně s použitím pramenů a literatury uvedených v seznamu citované literatury.

Prohlašuji, že v souladu s § 47b zákona č. 111/1998 Sb. v platném znění souhlasím se zveřejněním své bakalářské práce, a to v nezkrácené podobě, elektronickou cestou ve veřejně přístupné části databáze STAG provozované Jihočeskou univerzitou v Českých Budějovicích na jejích internetových stránkách, a to se zachováním mého autorského práva k odevzdanému textu této kvalifikační práce. Souhlasím dále s tím, aby toutéž elektronickou cestou byly v souladu s uvedeným ustanovením zákona č. 111/1998 Sb. zveřejněny posudky školitele a oponentů práce i záznam o průběhu a výsledku obhajoby kvalifikační práce. Rovněž souhlasím s porovnáním textu mé kvalifikační práce s databází kvalifikačních prací Theses.cz provozovanou Národním registrem vysokoškolských kvalifikačních prací a systémem na odhalování plagiátů.

V Českých Budějovicích, 2015

.....

Klára Jaroušková

PODĚKOVÁNÍ

Ráda bych poděkovala vedoucí bakalářské práce JUDr. Martě Uhlířové, Ph.D. za věcné rady a připomínky, dále za vstřícnost při konzultacích a vypracování této práce. Zároveň bych chtěla poděkovat Doc. JUDr. Vladimíru Balašovi, CSc. za cenné informace, které mi poskytl v rámci rozhovoru. V neposlední řadě bych chtěla poděkovat JUDr. Jiřímu Jarouškovi, který mi pomohl s interpretací, pro mě mnohdy nepochopitelné, právní terminologie.

Obsah

1 Úvod.....	8
1.1 Cíl práce	9
2 Metodika	10
3 Literární rešerše.....	11
3.1 Základní informace k rozhodčímu řízení	11
3.1.1 Historie rozhodčího řízení	11
3.1.2 Prameny rozhodčího řízení	13
3.1.3 Rozhodčí řízení v ČR z mezinárodního pohledu	15
3.2 Definice rozhodčího řízení.....	15
3.2.1 Arbitrabilita.....	16
3.3 Rozhodčí smlouva.....	17
3.3.1 Forma rozhodčí smlouvy	18
3.4 Výhody a nevýhody rozhodčího řízení	20
3.4.1 Výhody rozhodčího řízení	20
3.4.2 Nevýhody rozhodčího řízení.....	21
3.5 Rozhodci	21
3.5.1 Převzetí, výkon a vzdání se funkce rozhodce	23
3.5.2 Určení a jmenování rozhodců	23
3.5.3 Jmenování rozhodce soudem	24
3.5.4 Vyloučení rozhodce.....	25
3.5.5 Stálé rozhodčí soudy	25
3.6 Průběh řízení	26
3.6.1 Zahájení	26
3.6.2 Průběh	26

3.6.3	Rozhodnutí.....	28
3.7	Rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech	33
3.8	Rozhodčí řízení ve sportu.....	35
4	Vlastní práce.....	36
4.1	Rozhovor.....	36
4.2	ICSID	39
4.2.1	Česko a Slovensko	42
4.2.2	Složení rozhodců ICSID	43
5	Náměty de lege ferenda.....	44
6	Závěr	45
7	Summary and keywords.....	47
8	Citovaná literatura.....	48

1 Úvod

Tématem této bakalářské práce jsou Vybrané aspekty rozhodčího řízení v České republice. Rozhodčí řízení je velmi aktuálním tématem a je považováno za rychlé a efektivní řešení sporů. Trend rozhodčího řízení neustále stoupá.

Toto téma jsem si vybrala na doporučení vedoucí mé práce paní JUDr. Marty Uhlířové, Ph.D. Po prostudování materiálů mě téma velmi zaujalo. Katedru práva jsem zvolila z důvodu, že mám k právu velmi blízko a jako celek mě zajímá. K právu mě odmala vedl můj dědeček, který má v Písku již 25 let advokátní kancelář a vždy bylo jeho přáním, abych se i já právu věnovala.

Předmětem této práce je objasnit pojem rozhodčí řízení, který bývá často mediálně zkreslený. Velkým přínosem pro tuto práci byl rozhovor s významným rozhodcem doc. JUDr. Vladimírem Balašem, CSc. Rozhovor je součástí praktické části. Pan doc. Balaš mne seznámil s problémy, které se v oblasti rozhodčího řízení vyskytují v praxi zkušeného rozhodce. Praxe pana doc. Balaše je velmi bohatá. Působí jako vnitrostátní i mezinárodní rozhodce, je členem Stálého rozhodčího soudu v Haagu, a také panelu rozhodců ICSID ve Washingtonu. ICSID, neboli Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů, se zabývá investičními spory mezi státy a zahraničními investory. Pan doc. Balaš rozhoduje mimo jiné velké spory v oblasti infrastruktury a připravil několik posudků pro Ministerstvo zdravotnictví v mediálně sledovaném sporu mezi Českou republikou a společností Diag Human. Poznatky z rozhovoru s touto významnou osobou jsou součástí praktické části. V neposlední řadě shrnuji náměty de lege ferenda.

Počátek mimosoudního řešení sporů v České republice se datuje k 1. 1. 1995, kdy nabyl účinnosti zákon č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Do té doby bylo rozhodčí řízení u nás možné pouze pro řešení sporů z mezinárodního obchodu, nikoli pro spory vnitrostátní.

Po roce 1995 došlo k velkému rozmachu mimosoudního řešení sporů v České republice. Využívání rozhodčího řízení odhalilo určité mezery v právní úpravě, které rozvířilo hojné debaty. K mnohým problémům se v posledních letech vyjadřovaly obecné soudy, které se snažily vyjasnit otázky, které vznikaly s nejasnou interpretací zákona. Nicméně po novelizaci ZRŘ v roce 2012 byla většina nejasností odstraněna.

V současné době je rozhodčí řízení považováno za rychlé a elegantní řešení sporů mezi stranami a stále se rozvíjí.

1.1 Cíl práce

Cílem práce je analýza stávající právní úpravy rozhodčího řízení v České republice včetně jejího vývoje (a to i s ohledem na právní normy Evropské unie) a aktuální judikatury. Důraz je kladen zejména na vybrané aspekty rozhodčího řízení v České republice včetně zhodnocení jejího přínosu a případných námětů de lege ferenda.

2 Metodika

K sepsání této práce bylo zapotřebí získat a shromáždit velké množství podkladů a následně je prostudovat. Jednalo se především o zákon č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů s komentářem, o odborné knihy týkající se této problematiky a judikáty, které byly získány za pomoci programu ASPI. Mnoho důležitých informací bylo možné získat na webových stránkách, a to především na serveru www.e-pravo.cz, který je určen především pro právníky. Na těchto webových stránkách se vyjadřují k problematice právní kanceláře a experti v oblasti práva. Některé články byly konzultovány s vedoucí této práce paní JUDr. Uhlířovou, Ph.D.

Po shrnutí těchto důležitých informací bylo možné si utvořit obraz o této problematice. V práci došlo k analýze institutů souvisejících s rozhodčím řízením, které souvisejí se vstupem České republiky do Evropské unie, jakož i k analýze řešení sporů v rozhodčím řízení. Také byla provedena analýza věnovaná podstatě problematiky o rozhodčím řízení a porovnála jsem tyto informace s často zkreslenými mediálními informacemi. Výsledkem by mělo být označení konkrétních změn, jejich dopad, výhody a nevýhody včetně námětů *de lege ferenda*.

Práce je sepsána do dvou velkých částí, kterými jsou rešerše a praktická část. Tyto části se dále dělí do dalších kapitol.

V rešerši popisují a vysvětlují pojmy, které jsou pro rozhodčí řízení zásadní.

Praktická část je založena na rozhovoru s velmi významným vnitrostátním i mezinárodním rozhodcem, panem JUDr. Vladimírem Balašem, CSc., jenž byl ochoten sdělit mi informace potřebné pro tuto práci. V rozhovoru poskytuje informace ze své právníkové a rozhodčí praxe. V další části je statistické vyhodnocení sporů, které řeší ICSID, tedy Mezinárodní centrum pro urovnávání investičních sporů, ve kterém doc. Balaš mimo jiné také působí. Závěrem shrnuji nynější právní úpravu s náměty na zlepšení této úpravy.

3 Literární rešerše

3.1 Základní informace k rozhodčímu řízení

Rozhodčí řízení neboli arbitráž je způsob řešení sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci, který neprochází procesem soudů. Využívá se k nahrazení civilního procesu při řešení majetkových sporů. Rozhodčí řízení je neveřejné, což je spolu s jeho rychlostí a často i nižšími náklady ve srovnání s běžným soudním řízením považováno za jeho největší výhody. (Růžička, 2005)

Pravomoc rozhodovat spory má stát, který moc soudní svěřuje do rukou soudů. Od počátku devadesátých let však zesilovaly snahy pro přijetí komplexní zákonné normy, která by upravovala oblast řešení majetkových sporů mimo rámec soudnictví. Podstatou rozhodčího řízení je přenesení projednávání a rozhodování určitých sporů ze soudů na rozhodce jako soukromé fyzické osoby. Výsledkem činnosti rozhodců je rozhodčí nález, který má stejné účinky jako pravomocný soudní rozsudek. Je tedy státní mocí vykonatelný. V rozhodčím řízení se stát vzdává části svých kompetencí tím, že umožňuje, aby v určitých právních věcech rozhodovali místo soudu rozhodci, které si strany zvolí, jelikož k nim mají důvěru. (Dobiáš, 2014)

3.1.1 Historie rozhodčího řízení

Institut rozhodčího řízení je tradiční a sahá do doby před naším letopočtem. První zmínky se objevují již roku 2500 před naším letopočtem, a to ve Starověkém Egyptě. V Evropě nalézáme první zmínky asi 500 let před naším letopočtem, zde dokonce existují důkazy o oddělení arbitrážního systému od státního soudnictví. (Forejt, 1995)

V českých zemích měl institut rozhodčího řízení dlouholetou právní i faktickou tradici. Civilní soudní řád z roku 1895 upravoval rozhodčí řízení v §577 a násl. Tento řád umožňoval, aby rozhodčí smlouva, kterou byla věc vyňata ze soudní kompetence, byla uzavřena v těch věcech, v nichž jsou strany způsobilé o předmětu sporu uzavřít smír. V dalších ustanoveních byl upraven mechanismus jmenování rozhodců a vlastní rozhodčí řízení. Tento procesní předpis převzala po svém vzniku i Československá republika, na jejímž území platil až do konce roku 1950. Později byl však nahrazen novým občanským soudním řádem, který nabyl účinnosti 1. 1. 1951. Tento řád zachoval ve své struktuře rozhodčí řízení, avšak podstatně omezil možnost sjednání rozhodčí

smlouvy. Tu bylo možno sjednat jen v těch případech, jestliže jednou ze stran byla československá právnická osoba (socialistická organizace). Na základě nových právních úprav občanského práva hmotného a procesního došlo na začátku 60. let ke dvěma velkým změnám. Rozhodčí řízení bylo upraveno samostatným zákonem č. 98/1963 Sb., který nabyl účinnosti stejně s tehdy novým občanským zákoníkem, občanským soudním řádem a zákonem o mezinárodním právu soukromém a procesním dne 1. 4. 1964. Rozhodčí řízení tehdy přestalo být součástí obecného civilně procesního předpisu. Podstatné však bylo, že dle tohoto zákona bylo možné nadále uzavírat rozhodčí smlouvy jen ve sporech o majetkové nároky z mezinárodního obchodního styku. To bylo upraveno právě v zákoně č. 98/ 1963 Sb., o rozhodčím řízení v mezinárodním obchodním styku a o výkonu rozhodčích nálezů, který také nabyl účinnosti 1. 4. 1964. Tento zákon bez jakékoliv změny platil až do 31. 12.1994 a byl zrušen zákonem o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů č. 216/1994 Sb. (dále jen „zákon o rozhodčím řízení“ či „ZRR“), který nabyl účinnosti 1. 1. 1995. Prostřednictvím tohoto zákona byla založena komplexní právní úprava pro řešení majetkových sporů mimosoudní cestou, tedy formou rozhodčího řízení. Zákon o rozhodčím řízení umožňuje, aby majetkový spor mezi smluvními stranami, který buď vznikl, nebo by v budoucnu mohl vzniknout, byl rozhodován rozhodčím soudem nebo rozhodcem. (Kamplach, 1995)

Zákon o rozhodčím řízení byl několikrát novelizován. Za významnou novelu lze považovat zejména novelu provedenou zákonem č. 19/ 2012 Sb., který nabyl účinnosti 1. 4. 2012. Touto novelou došlo k rozdělení zákona o rozhodčím řízení na dvě části. Jedna část se zabývá otázkami s tzv. spotřebitelským prvkem a druhá část bez něj. (Epravo.cz, 2014)

Spotřebitelským sporem rozumíme spor takový, který vyplývá z neplnění smluvních závazků mezi spotřebitelem na straně jedné a podnikatelem na straně druhé. Spotřebitel je každý, kdo mimo rámec své podnikatelské činnosti či mimo výkon svého povolání uzavírá smlouvu s podnikatelem nebo s ním jedná. Podnikatel je každý člověk, který samostatně vykonává na svůj účet a odpovědnost výdělečnou činnost. Tuto činnost vykonává živnostenským nebo obdobným způsobem se záměrem činit ji soustavně za účelem dosažením zisku. (Lisse, 2012)

Nároky na kvalifikaci rozhodce pro oblast spotřebitelských sporů jsou vysoké, zatímco nároky na kvalifikaci u rozhodců ne-spotřebitelských sporů tak vysoké nejsou. Rozhodci v tzv. spotřebitelských sporech musí mít právnické vzdělání, musí být vedeni v seznamu rozhodců Ministerstva spravedlnosti a samozřejmě musí splňovat podmínku bezúhonnosti, svéprávnosti, musí být zletilí a současně občané České republiky, pokud zvláštní předpis nestanoví jinak. Rozhodci u ne-spotřebitelské oblasti splňují pouze základní podmínky, a to svéprávnost, bezúhonnost, zletilost a nutnost být občanem České republiky. (Lisse, 2012)

V roce 2013 prošlo rozhodčí řízení dalším bouřlivým vývojem. V českém právním řádu došlo ke zrušení právní úpravy uznání a výkonu cizích rozhodčích nálezů, když došlo k přesunu této úpravy do zákona č. 91/ 2012 Sb., o mezinárodním právu soukromém. Kvůli potřebě rychlosti a flexibility rozhodčího řízení se stále rozhodčí soudy snaží reagovat vydáváním nových rozhodčích řádů. Zde panuje snaha o vytvoření vhodné procesní úpravy pro řešení sporů s více účastníky řízení a pro spojování řízení ohledně souvisejících nároků. V komisi OSN došlo k prosazení myšlenky pravidel transparentnosti (UNCITRAL), která je výsledkem kompromisu. (Musil, 2011)

Nynější právní úprava tedy umožňuje řešení civilních majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci. To znamená mimo pravomoc řádných soudů v rozhodčím řízení. Mezi stranami mohou být rozhodovány všechny majetkové spory, pokud by strany mohly o předmětu sporu uzavřít smír. Výjimkou jsou však spory, které vznikly v souvislosti s výkonem rozhodnutí a dále spory vyvolané prohlášením insolvence, konkursu nebo vyrovnání, k jejichž projednávání je dána pravomoc obecných soudů. (Dobiáš, 2014)

3.1.2 Prameny rozhodčího řízení

V České republice je pro rozhodčí řízení základní normou zákon č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Dále nesmíme zapomenout uvést ústavní zákon č. 1/ 1993 Sb., tedy Ústavu České republiky, ve znění pozdějších předpisů, dále ústavní zákon č. 2/ 1993 Sb., Listina základních práv a svobod, ve znění pozdějších předpisů. Tyto normy jsou pro rozhodčí řízení důležité především kvůli zakotvení práva na spravedlivý proces.

Dalšími zákony, které bychom měli jmenovat, jsou:

- zákon č. 256/ 2004 Sb., o podnikání na kapitálovém trhu, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 99/ 1963 Sb., občanského soudního řádu, ve znění pozdějších předpisů (o.s.ř.)
- zákon č. 301/ 1992 Sb. o Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky, ve znění pozdějších předpisů
- zákon č. 229/ 1992 Sb., o komoditních burzách, ve znění pozdějších předpisů

Komise OSN vypracovala dokumenty pro mezinárodní obchodní arbitráž tzv. UNCITRAL. Zde lze zejména poukázat na Vzorový zákon UNCITRAL pro mezinárodní obchodní arbitráž. Tento zákon představuje vzor či přehled toho, jak řešit určitý problém. Tímto zákonem se mohou zákonodárci ostatních států řídit a inspirovat. (Schelle & Schellová, 2002)

Velkou váhu v rozhodčím řízení nesou Řády Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Tyto řády řeší spory vnitrostátní i mezinárodní. Dále nesmíme zapomenout na Pravidla o nákladech a Pravidla pro rozhodčí řízení on-line. (Soud.cz, 2012)

Řízení on-line umožňuje rozhodčí řízení a rozhodování sporů prostřednictvím internetu v případě, že tak strany sjednaly a podrobily se Řádu on-line. Tento Řád on-line je součástí Řádů Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře a Agrární komoře České republiky. (Soud.cz, 2015)

Důležitým pramenem jsou i smlouvy mezinárodní. Vyjmenujeme několik základních.

- Evropská úmluva o mezinárodní obchodní arbitráži (č. 176/ 1964 Sb.)
- New Yorská úmluva o uznání a výkonu rozhodčích nálezů (č. 74/ 1959 Sb.)
- Washingtonská úmluva o řešení sporů z investic mezi státy a občany druhých států (č. 420/ 1992 Sb.). (Musil, 2011)

3.1.3 Rozhodčí řízení v ČR z mezinárodního pohledu

Z hlediska mezinárodních souvislostí je institut rozhodčího řízení znám, právně zakotven a široce využíván ve všech vyspělých zemích. Aplikace rozhodčího řízení ve většině zemí s vyspělou tržní ekonomikou spočívá především v obchodních věcech, tedy ve věcech mezinárodního obchodu. Mezinárodní výkon je zajištěn pomocí systému dvoustranných a mnohostranných smluv, z nichž některé Česká republika ratifikovala. Ve všech dvoustranných smlouvách je zakotven právní závazek obou smluvních stran uznávat a vykonávat rozhodčí nálezy vydané rozhodci obou smluvních stran. Česká republika je členem několika mnohostranných mezinárodních úmluv, které zajišťují uznávání a výkon rozhodčích nálezů, z kterých zmíním Evropskou úmluvu o mezinárodní obchodní arbitráži (vyhl. č.176/ 1964 Sb.). Rozhodci jsou nezávislé a nestranné osoby, takže rozhodčí řízení odpovídá Úmluvě o ochraně lidských práv a základních svobod.

Na Českou republiku byl vyvinut požadavek postupné harmonizace práva České republiky s právem Evropské unie. Je zde třeba uvést, že právo Evropské unie nemá jednotnou právní úpravu rozhodčího řízení. Při tvorbě zákona bylo tedy třeba přihlížet k právním úpravám rozhodčího řízení v některých členských státech Evropské unie, aby byl umožněn snadný a rychlý vzájemný výkon rozhodčích nálezů.

Při přípravě zákona o rozhodčím řízení bylo přihlíženo nejen k zahraničním právním úpravám, ale i k těm ustanovením, která byla uvedena v zákoně č. 98/ 1963 Sb. Byla zde ovšem použita i některá ustanovení z Vzorového zákona o obchodní arbitráži, který byl přijat ve Vídni r. 1985. Přijetí tohoto zákona mělo umožnit vznik úspor ve státním rozpočtu. Bylo předpokládáno, že spory, které by jinak rozhodovaly soudy, budou vyňaty z jejich pravomoci, tím pádem budou projednávat a rozhodovat méně věcí. (Dobiáš, 2014)

3.2 Definice rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení neboli arbitráž je mimosoudní řešení majetkových sporů nezávislými a nestrannými rozhodci. Rozhodčí řízení je řazeno mezi tzv. alternativní řešení sporů, které je v mezinárodní arbitrážní praxi označováno termínem ADR („Alternative Dispute Resolution“). Toto řazení není úplně přesné, jelikož rozhodčí řízení vyčleňuje z ústavního rámce, do kterého je začleněno článkem 36 odst. 1 Listiny,

podle něhož platí, že „každý se může domáhat stanoveným způsobem svého práva u nezávislého a nestranného soudu a ve stanovených případech u jiného orgánu“. Rozhodce nebo stálý rozhodčí soud je tím orgánem, který Listina v předmětném ustanovení uvádí. Listina tedy tvoří ústavní základ rozhodčího řízení. Toto ustanovení provádí zákon o rozhodčím řízení. Rozhodce nebo rozhodčí soud je zmocňován pro tuto činnost ústavním rámcem a musí se řídit zákonem o rozhodčím řízení. Výsledkem rozhodčího řízení je rozhodčí nález nebo usnesení rozhodce jako veřejné listiny. Tyto listiny jsou akty aplikace práva a jsou rozhodnutím soudu postaveny na stejné úrovni jako rozsudek nebo usnesení soudu.

Základní normou pro rozhodčí řízení v České republice je zákon. č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů. Tento zákon definuje rozhodčí řízení v § 1 odst. 1 takto: „*Tento zákon upravuje rozhodování majetkových sporů nezávislymi a nestrannými rozhodci a výkon rozhodčích nálezů*“. (Musil, 2011)

3.2.1 Arbitrabilita

Arbitrabilita je pojem v rozhodčím řízení, který definuje okruh sporů, které lze rozhodčím řízením řešit. Před přijetím zákona o rozhodčím řízení, který nabyl účinnosti 1. 1. 1950, bylo možné v rozhodčím řízení projednávat spor, o kterém rozhodují rozhodci, pouze tehdy, pokud se jednalo o spory vycházející z mezinárodního obchodního styku. Teprve zákon o rozhodčím řízení umožnil tuto možnost řešení sporů i dalším subjektům občanskoprávních a obchodněprávních vztahů.

Základní podmínkou, aby mohl být spor projednáván, je uzavření platné rozhodčí smlouvy. Ta má podobu smlouvy o rozhodci, tedy smlouvy, která je uzavřená po vzniku sporu mezi stranami a řeší jeden jediný konkrétní spor. Druhou podobou je rozhodčí doložka, kterou strany uzavírají pro případ sporu, který by mohl v budoucnu vzniknout.

Další podmínkou arbitrability je skutečnost, že se musí jednat o majetkový spor. Tento pojem však zákon neuvádí. Obecně za majetkové spory považujeme spory, ve kterých hraje hlavní roli finanční částka či nároky, které nelze finančně ocenit.

Dále musí být možnost uzavřít mezi stranami smír. Ten můžeme uzavřít pouze tehdy, pokud to povaha věci dovoluje. Smír nelze uzavřít ve věcech, ve kterých hmotně-právní úprava nedovoluje řešit spor dohodou, dále ve věcech osobního statusu, např. řízení o

rozvodu. Smír také neumožňuje ve věcech, které lze zahájit i bez návrhu, např. řízení o dědictví, či péče o nezletilé. Existuje tzv. negativní vymezení arbitrability. Tedy spory, které nesmí být dle zákona součástí rozhodčího řízení.

Nesmí se jednat o spory, které vznikly s výkonem rozhodnutí a incidenčních sporů, k jejichž projednávání by jinak byla dána pravomoc soudu nebo o kterých má dle zvláštního zákona rozhodovat jeden nebo více rozhodců anebo stálý rozhodčí soud. (Musil, 2011).

Nejvyšší soud se k otázce arbitrability vyjádřil tak, že skutečnost, že určité soudní řízení má povahu tzv. řízení nesporného, bez dalšího neznámá, že v něm nelze uzavřít smír (ani sjednat rozhodčí doložku), neboť pro posouzení této otázky je rozhodná povaha uplatněného nároku (srov. § 99 odst. 1 o. s. ř.), nikoliv obecná povaha řízení jako takového. Povaha řízení (tj. zda jde o tzv. řízení sporné či řízení nesporné), není sama o sobě pro závěr o arbitrabilitě věci nijak určující. ((Rc) 29 Cdo 2648/ 2013)).

3.3 Rozhodčí smlouva

Základní podmínkou k tomu, aby mohl být spor projednáván v rozhodčím řízení před rozhodci, je nutno uzavřít platnou rozhodčí smlouvu. Podobu platné rozhodčí smlouvy upravuje ZŘŘ v ustanoveních §2 a §3. Zákonné předpoklady, které jsou zde stanoveny, tvoří podstatné podmínky platnosti rozhodčí smlouvy a musí být bezpodmínečně splněny. Jak již je uvedeno shora, může mít tedy podobu smlouvy o rozhodci, která se uzavírá až po vzniku sporu mezi stranami a řeší pouze jeden jediný konkrétní spor. Další podobou je rozhodčí doložka, kterou strany uzavírají v případě, že by v budoucnu nějaký spor mohl vzniknout. Rozhodčí smlouvu lze platně uzavřít pouze tehdy, jestliže by strany mohly o předmětu sporu uzavřít smír. Rozhodčí smlouva je základem rozhodčího řízení.

V rozhodčí smlouvě může být uvedeno místo konání rozhodčího řízení, počet rozhodců, jazyk rozhodčího řízení, vydání rozhodčího nálezu bez odůvodnění.

Rozhodčí smlouva je smlouvou, vyplývá to z toho, že jsou na rozhodčí smlouvu kladeny právním řádem a jeho ustanoveními donucující povahy požadavky, které se týkají každé smlouvy. Z této souvislosti vyplývá, že rozhodčí doložka bude muset splňovat požadavky na srozumitelnost, určitost, vážnost a musí být uzavřena svobodně.

Rozhodčí smlouva může být uzavřena jakoukoliv fyzickou osobou, z osob právnických ji mohou uzavřít všechny osoby práva soukromého, právnické osoby veřejného práva zřízené zákonem, stát i jeho organizační složky a právnické osoby z korporací obce a kraje. Zde nastává otázka, zda má rozhodčí smlouva povahu hmotně právní či procesní smlouvy. (Lisse, 2012)

3.3.1 Forma rozhodčí smlouvy

O formě rozhodčí smlouvy pojednává § 3 zákona o rozhodčím řízení a přímo stanovuje, jak má rozhodčí smlouva vypadat. Rozhodčí smlouva musí být uzavřena písemně, jinak je neplatná. Pokud je rozhodčí smlouva sjednána telegraficky, dálnopisem, či elektronickými prostředky umožňující zachycení obsahu a určení sjednávajících osob, je dodržena písemná platnost. (Lisse, 2012)

Nejvyšší soud České republiky ve svém rozhodnutí konstatoval, že neobsahuje-li rozhodčí smlouva přímé určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, a odkazuje-li na „rozhodčí řád“ vydaný právnickou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem. ((Rc) 31 Cdo 1945/2010)). Dle §39 občanského zákoníku by se jednalo o neplatný právní úkon, který obchází zákon nebo mu odporuje, anebo se přičí dobrým mravům. (Eliáš, Svatoš, 2014)

Nejvyšší soud České republiky se dále k neplatnosti rozhodčí smlouvy vyjádřil tak, že rozhodčí smlouva je považována za neplatnou, jestliže je výběr příslušného rozhodce ponechán na vůli navrhovatele, tedy pouze jedné ze stran, když je možné předpokládat, že navrhovatelem v případném budoucím sporu bude s velkou pravděpodobností žalovaná, zřejmě jakožto členka Asociace leasingových společností ČR a budoucí navíc měl být vybrán pouze ze seznamu vedeného touto asociací, když tato asociace neměla charakter stálého rozhodčího soudu a tudíž nebyla ani oprávněna vydávat statuty a řády, které by mohly výběr rozhodců vázat na seznam u nich vedený, tak za této situace je třeba považovat uzavřenou rozhodčí smlouvu podle § 39 obč. zák. za neplatnou pro rozpor se zákonem. Takto sjednaná rozhodčí doložka je neplatná i pro rozpor s ustanovením § 56 odst. 1 občanského zákoníku, když představuje ujednání, které v rozporu s požadavkem dobré víry znamená k újmě spotřebitele značnou nerovnováhu v právech a povinnostech stran.((Rc) 23 Cdo 2628/2010)).

Pokud tvoří rozhodčí doložka součást podmínek, kterými se má řídit hlavní smlouva, je rozhodčí doložka platná i v situaci, kdy písemný návrh hlavní smlouvy s rozhodčí doložkou, byl druhou stranou přijat a strana souhlasí. Rozhodčí smlouva, která se sjednává za účelem pro řešení sporů ze spotřebitelských smluv, musí být sjednána samostatně, tedy nikoli- jako součást podmínek či součást jiné smlouvy. Před uzavřením doložky/ smlouvy musí podnikatel spotřebiteli vysvětlit a objasnit všechny podmínky, tak aby si spotřebitel byl vědom toho, co pro něj může uzavření smlouvy v budoucnu znamenat. Rozhodčí doložka musí také uvádět pravdivé informace o rozhodci, způsobu zahájení rozhodčího řízení, odměně rozhodce a o nákladech spotřebitele, místu konání rozhodčího řízení, způsobu doručení rozhodčího nálezu spotřebiteli a o tom, že pravomocný nálezn je soudem vykonatelný. Pokud strany svěří rozhodčí doložku stálému rozhodčímu soudu, může být spotřebitel informován o podmínkách před uzavřením doložky odkazem na statuty a řády stálých rozhodčích soudů. (Lisse, 2012)

Ústavní soud i v řadě jiných svých rozhodnutí akcentoval smluvní volnost, a to i ve vztahu k rozhodčím doložkám, jejichž samotné zakotvení v právních předpisech nepovažuje za omezení přístupu k soudu, a tudíž porušení čl. 36 odst. 1 Listiny. Na druhou stranu je žádoucí, aby vzdání se práva na přezkoumání sporné věci soudem bylo zcela svobodné, přípustné a jednoznačné (viz. rozsudek Evropského soudu pro lidská práva Suda proti České republice ze dne 28. 10. 2010). Z tohoto požadavku pak vyplývá povinnost soudu v každém konkrétním případě posoudit rozhodčí doložku z hlediska její přiměřenosti (viz. směrnice Rady č. 93/13/EHS), to vše s ohledem na nerovné postavení spotřebitele jako strany spotřebitelské smlouvy. S ohledem na obsah smlouvy o rezervaci, kterou je možno podřadit pod pojem spotřebitelská smlouva, je nutno posuzovat přísněji samotnou formulaci rozhodčí doložky a kritéria vztahující se k osobám rozhodců, kteří v budoucnu budou případný spor mezi stranami smlouvy rozhodovat, zejména pak způsob jejich ustavení. Vzhledem k povaze spotřebitelské smlouvy je třeba klást zejména důraz na to, aby obě strany měly rovná práva při výběru rozhodců. Pokud však subjekt, který není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zvláštního zákona, vykonává takové činnosti, které spadají podle zákona o rozhodčím řízení výlučně do působnosti stálých rozhodčích soudů, jde o zcela zřejmý a logicky odvoditelný úmysl odporující zákonu. Jde o zjevné nastavení podmínek vzbuzujících důvodné pochybnosti o perspektivě nezávislého a nestranného řešení sporů. Na neplatnost rozhodčí doložky lze usuzovat rovněž z hlediska toho, že odkaz na

Rozhodčí soud České republiky, k. s., je možno chápat také jako uvedení spotřebitele v omyl, neboť tento název obchodní společnosti je zavádějící, když se o žádný rozhodčí soud ve skutečnosti nejedná, ale jde o soukromý subjekt, zabývající se výlučně podnikatelskou činností v oblasti obchodu a služeb. ((US) II. 3057/10 – 1))

3.4 Výhody a nevýhody rozhodčího řízení

Rozhodčí řízení je mimosoudní řešení sporů, nejedná se tedy o klasické soudní řízení. Můžeme zde nalézt oproti řízení soudnímu řadu výhod, ale i nevýhod. Z toho důvodu je důležité, aby se strany, mezi kterými spor vznikl, nebo by v budoucnu vzniknout mohl, rozhodly samy, který ze způsobů řešení sporů zvolí. Může jim pomoci přihlídnutí k výčtu výhod a nevýhod.

3.4.1 Výhody rozhodčího řízení

Mezi nejčastěji uváděné výhody rozhodčího řízení patří rychlost, jednoinstančnost, neformálnost, a neveřejnost

Co se týče rychlosti rozhodčího řízení, je pro strany sporu asi nejdůležitější výhodou. Úspora času významně snižuje i celkové náklady sporu. Délka rozhodčího řízení většinou dosahuje několika málo měsíců, zatímco soudní řízení trvá až několik let.

Jednoinstančnost rozhodčího řízení se váže k jeho rychlosti. To znamená, že zákon umožňuje stranám, aby se v rozhodčí smlouvě dohodly, že rozhodčí nález můžou přezkoumat jiní rozhodci. Daná situace se ale děje velmi výjimečně.

Další výhodou je neformálnost. Rozhodci v řízení aplikují postup, který zvolí za vhodný. Výjimka může nastat, pokud stanoví dohoda stran něco jiného. Řízení tak probíhá na základě zjištěných skutečností, které jsou potřeba k rozhodnutí sporu. Rozhodci vedou spor bez zbytečných formalit.

Strany si svobodně vybírají počet rozhodců u jejich sporů, místo řízení, dále si vybírají, zda budou spor rozhodci ad hoc nebo stálý rozhodčí soud. Svobodná vůle je tedy považována za velkou výhodu rozhodčího řízení.

Neveřejnost rozhodčího řízení a povinnost mlčenlivosti rozhodců stranám zaručuje, že se nedostanou na veřejnost informace, které se rozhodci dozvěděli v rámci řízení. (Sekaninová, 2010)

3.4.2 Nevýhody rozhodčího řízení

Za nevýhody rozhodčího řízení můžeme považovat ten fakt, že rozhodci nemají donucovací pravomoc. Rozhodčí řízení ovlivňuje to, jak strany chtějí spolupracovat. Strany například mohou záměrně řízení protahovat.

Nevýhodou také může být to, že rozhodce nesmí vykonat předběžné opatření. Toto nařízení o předběžném opatření vydá obecný soud, nikoliv rozhodce.

Za velkou a hlavní nevýhodu můžeme považovat nestrannost rozhodce. Přestože zákon uvádí, že rozhodce musí být nestranný, může vzniknout obava, že skutečnost bude vypadat jinak. Rozhodce může být podvědomě vázán ke straně, od které dostává honorář a která si ho určuje pro více případů. Je zde určitá podvědomá závislost rozhodce na straně, která si ho jako rozhodce zvolila a od které dostává rozhodce honorář. Tato závislost rozhodce zesiluje v případech, kdy si tato strana určuje právě toho rozhodce pro více případů. Lze pak těžko předpokládat, že by rozhodce vydával rozhodnutí, která by vedla k neprospěchu právě této strany. (Sekaninová, 2010)

Co se týče mezinárodní arbitráže, nevýhodou zde shledáváme to, že úpravy arbitrability mohou být v různých státech odlišné. Zatímco v jednom státě případ arbitrabilní je, v druhém státě toto platit nemusí. (Dobiáš, 2014)

3.5 Rozhodci

Před přijetím zákona o rozhodčím řízení bylo navrhováno, aby na rozdíl od zahraničních úprav, mohl stát zasahovat do toho, kdo se stane rozhodcem. Stát argumentoval tím, že stav právního vědomí a skutečnost, že stát přechází z plánované na tržní ekonomiku, je toto opatření třeba. Funkce rozhodce měla být vázána na seznam rozhodců, který by vedlo Ministerstvo spravedlnosti. Důvodem tohoto tvrzení byl názor, že není možné převzít takovou právní úpravu, kdy jedinou podmínkou pro způsobilost rozhodce je jeho svéprávnost a zbytek záleží na vůli stran, koho rozhodcem určí. Toto uvedené státní zasahování nebylo přijato a do zákona byl přijat liberální model. Teprve až po novelizaci zákona v roce 2012 se tento liberální model upravil. Rozhodce, který se zabývá spotřebitelskými spory, nyní musí být v seznamu rozhodců vedeným Ministerstvem spravedlnosti. Původní myšlenka státu se tedy naplnila o několik let později. (Dobiáš, 2014)

Dle ustanovení § 4 zákona o rozhodčím řízení může být rozhodcem občan České republiky, který je zletilý, bezúhonný a svéprávný, pokud zvláštní předpisy nestanoví jinak. (Lisse, 2012)

Výjimkou je např. zákon č. 6/ 2002 Sb., o soudech, soudcích, přísedících a státní správě soudů a o změně dalších zákonů nebo zákon č. 182/ 1993 Sb., o Ústavním soudu, ve znění pozdějších předpisů. Tento zvláštní předpis stanovuje, že rozhodcem nesmí být soudce, soudce Ústavního soudu ani státní zástupce. Dále rozhodcem nemůže být žádná právnická osoba, státní či jiný orgán, organizace apod.

Rozhodce u spotřebitelských sporů musí mít vysokoškolské právnické vzdělání a musí být veden v seznamu rozhodců Ministerstva spravedlnosti, což je novinkou po novelizaci zákona v r. 2012. Dříve rozhodce nemusel mít vysokoškolské vzdělání a neexistoval žádný seznam rozhodců, tudíž bylo zcela v rukou smluvních stran, koho si jako rozhodce zvolí. Nebyla zde žádná záruka toho, že jimi zvolený rozhodce, se k funkci postaví co možná nejlépe. Rozhodci často řeší odborné otázky z různých oborů, které znají a ví, jak je použít. (Dobiáš, 2014)

Zákon o rozhodčím řízení uvádí, že majetkové spory mohou být rozhodovány pouze nezávislými a nestrannými rozhodci (dle § 6 ZRŘ). Nezávislost a nestrannost jsou elementárními požadavky, které jsou kladeny na výkon rozhodce. Funkci rozhodce nesmí vykonávat fyzická osoba, která je existenčně nebo jinak závislá na tom, kdo ji zvolil. Nesmí to tedy být zaměstnanec jedné ze stran nebo dokonce její zástupce. Rozhodce by neměl být v příbuzenském ani jiném obdobném vztahu. Nezávislý je tedy takový rozhodce, který má neutrální vztah k oběma stranám i k projednávané věci. Rozhodce nesmí být členem statutárního či dozorčího orgánu, jelikož by toto členství mohlo narušovat autonomii rozhodovací pravomoci rozhodce. Další podmínkou je nestrannost. Rozhodce nesmí jakýmkoliv způsobem napomáhat či být nakloněn k jedné ze stran. V rozhodčím řízení nesmí vznikat žádné pochybnosti o nestrannosti rozhodce. Porušení těchto dvou zásad by mohlo vést ke vznesení námitky pro podjatost rozhodce či být důvodem k tomu, aby se rozhodce vzdal funkce. (Dobiáš, 2014)

3.5.1 Převzetí, výkon a vzdání se funkce rozhodce

Zákon o rozhodčím řízení uvádí, že nikdo není povinen přijmout funkci rozhodce. Pokud rozhodce tuto funkci přijme, je povinen ji vykonávat v souladu se zákonem a dalšími předpisy. Rozhodce se své funkce může vzdát pouze ze závažných důvodů či se souhlasem obou stran. Přijetí funkce rozhodce musí být písemné a nelze učinit s nějakou výhradou, neboli něčím podmiňovat. (Lisse, 2012)

Nejvyšší soud České republiky vydal rozhodnutí, ve kterém tvrdí, že přijetí funkce rozhodce patří mezi úkony nezbytné k tomu, aby rozhodčí řízení bylo zahájeno. Není ale podmínkou platnosti rozhodčí smlouvy doložky. ((Rc) 32 Odo 977/2005)). Z toho plyne, že pokud si strany zvolí rozhodce, který funkci odmítne, rozhodčí řízení nemůže být zahájeno. Strany tak musí zvolit rozhodce jiného, nebo podat návrh na jmenování rozhodce soudem, pokud se na jmenování jiného rozhodce neshodnou. Rozhodčí smlouva ovšem platnost neztrácí.

Rozhodce se může funkce vzdát pouze ze závažných důvodů nebo se souhlasem obou stran. Za závažné důvody jsou považovány zdravotní důvody, závažné rodinné problémy či jiné objektivně odůvodněné okolnosti, které by mohly znemožnit řádný výkon funkce.

Rozhodce má dále po přijetí funkce povinnost mlčenlivosti, jelikož má přístup k informacím o stranách a jejich majetkovému sporu. Zákon jasně stanovuje, že jsou rozhodci povinni dodržovat mlčenlivost o informacích, které se díky funkci o stranách dozvěděli. Výjimkou by bylo, kdyby strany rozhodce mlčenlivost zprostily. Pokud strany nezprostí rozhodce mlčenlivosti, rozhoduje o zproštění mlčenlivosti z vážných důvodů předseda okresního soudu, v němž má rozhodce bydliště. Pokud se jedná o cizince, soud probíhá u Obvodního soudu Praha 1. (Lisse, 2012)

3.5.2 Určení a jmenování rozhodců

V rozhodčím řízení rozhoduje vždy pouze jeden rozhodce. Pokud rozhodčí smlouva stanoví, že má být věc projednána jiným počtem rozhodců, tvoří rozhodci tzv. rozhodčí senát. Rozhodčí senát musí tvořit lichý počet rozhodců. Ten, kdo má být nebo byl určen nebo jmenován rozhodcem, má povinnost stranám nebo soudu oznámit bez odkladu

všechny okolnosti, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o jeho nepodjatosti a pro něž by byl jako rozhodce vyloučen.

Po přijetí funkce se rozhodce zavazuje, že bezdůvodně neodmítne rozhodnout předmětný spor. Pokud by tak učinil, závažně by porušil své povinnosti a strany by poté mohly založit odpovědnostní vztah, dle kterého by rozhodce byl povinen uhradit stranám vzniklou škodu.

Při rozhodování sporů ze spotřebitelských smluv je rozhodce povinen před zahájením projednávání věci stranám sdělit, zda v posledních 3 letech vydal nebo se podílel na vydání rozhodčího nálezu nebo zda je rozhodcem v dosud neskončeném rozhodčím řízení ve sporu, jehož účastníkem byla či je některá ze stran. Tato lhůta se počítá od data skončení rozhodčího řízení, na které se informační povinnost vztahuje, do data zahájení rozhodčího řízení, v němž rozhodci vzniká informační povinnost.

Rozhodce rozhoduje o majetkových sporech na základě zjištění, která vyplývají z tvrzení všech stran a z důkazů, která provedl. Každé jeho rozhodnutí musí být v souladu se zákonem o rozhodčím řízení. (Lisse, 2012)

3.5.3 Jmenování rozhodce soudem

Podmínky pro jmenování rozhodce soudem upravuje § 9 zákona o rozhodčím řízení. Zde stojí, že pokud strana, která má jmenovat rozhodce, tak neučiní do 30 dnů od doručení výzvy druhé strany, nebo pokud se strany nemohou shodnout na tom, koho rozhodcem zvolí, rozhodne rozhodce nebo předsedajícího rozhodce soud, pokud se strany nedohodly jinak. Návrh na jmenování rozhodce soudem může soudu doručit jakákoliv ze stran nebo každý z rozhodců, který byl již jmenován.

Pouze v případě, že nedojde k dohodě smluvních stran o osobě rozhodce v tom smyslu, že jedna ze stran neakceptuje návrh druhé strany, nastupuje eventuální možnost jmenování rozhodce předsedou rozhodčího soudu. Nestačí tedy pouhá rezignace účastníků smlouvy na dohodu. Předseda rozhodčího soudu není povolán jmenovat (jediného) rozhodce pro řešení sporu účastníků smlouvy v případě, že se tito o konkrétní osobě rozhodce vůbec nedohadovali (tj. zůstali v tomto směru - ať již z jakéhokoli důvodu - nečinní).

Pokud se jmenovaný rozhodce vzdá funkce nebo nemůže činnost rozhodce vykonávat, jmenuje nového rozhodce soud. Návrh může podat kterákoliv ze stran.

Při volbě rozhodce soudem se soud řídí § 10 zákona o rozhodčím řízení, dle kterého soud musí při výběru rozhodce přihlížet k předpokladům pro jeho nestranné a nezávislé rozhodování. (Lisse, 2012)

3.5.4 Vyloučení rozhodce

K vyloučení rozhodce dojde tehdy, pokud dodatečně vyjde najevo, že byl rozhodce podjatý. Poté, co jsou tyto okolnosti zjištěny, je rozhodce povinen sám odstoupit. Pokud tak rozhodce sám neučiní, jsou strany oprávněny se jeho vyloučení z funkce domoci postupem, který uvádí § 12 ZŘŘ. Mohlo by se jednat o skutečnost, kdy rozhodce zjistí, že má ke straně či věci osobní vztah. Pak se dá pochybovat o jeho nepodjatosti. Pokud toto nastane, je rozhodce povinen o této skutečnosti informovat obě strany, popř. soud, který ho jmenoval. (Lisse, 2012)

Nejvyšší soud České republiky řešil neexistenci definice podjatosti rozhodce v ZŘŘ a v rozhodnutí dospěl k závěru, že jelikož ZŘŘ neupravuje podjatost rozhodce a jeho vyloučení z řízení, chybí tedy konkrétní úprava okolností, které by mohly vzbudit oprávněné pochybnosti o nepodjatosti rozhodce a stát se tak důvodem pro vyloučení. Při podjatosti rozhodce se tedy aplikuje ustanovení § 30 zákona o rozhodčím řízení, které stanoví, že pokud zákon nestanoví jinak, užijí se na řízení před rozhodci přiměřeně ustanovení občanského řádu. ((Rc) Cdo 4476/2011))

3.5.5 Stálé rozhodčí soudy

Rozhodčí řízení může být vedeno stálým rozhodčím soudem. Pojem stálý rozhodčí soud upravuje § 13 zákona o rozhodčím řízení. (Lisse, 2012)

Na rozdíl od ad hoc ustanovených rozhodců mohou stálé rozhodčí soudy vydávat svá vlastní pravidla (statuty a řády), která mohou určit jak jmenování a počet rozhodců (rozhodci mohou být vybíráni ze seznamu), tak i způsob vedení řízení a též náklady rozhodčího řízení. Uvedená pravidla musí být publikována v Obchodním věstníku. Rozhodováno je pak podle zmíněných pravidel stálého rozhodčího soudu, platných v době zahájení rozhodčího řízení, přičemž nedohodnou-li se účastníci jinak, postupuje stálý rozhodčí soud podle těchto pravidel. Jestliže rozhodčí smlouva neobsahuje přímé

určení rozhodce ad hoc, resp. konkrétní způsob jeho určení, ale v této souvislosti pouze odkazuje na „rozhodčí řád“ vydaný právníkem osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak je taková rozhodčí smlouva neplatná podle § 39 obč. zák. pro rozpor se zákonem (a nikoliv pro neurčení rozhodce nebo způsobu, jak má být určen). ((Rc) 23 Cdo 574/2012))

V České Republice existují tři stálé rozhodčí soudy:

- **Rozhodčí soud při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky** je jediný stálý rozhodčí soud s obecnou působností v České republice.
- **Burzovní rozhodčí soud při Burze cenných papírů Praha** rozhoduje pouze spory z obchodování s investičními instrumenty.
- **Rozhodčí soud při Českomoravské komoditní burze Kladno** rozhoduje pouze spory z obchodů, které byly uzavřeny na Českomoravské komoditní burze Kladno a na Obchodní burze Hradec Králové. (Musil, 2011)

3.6 Průběh řízení

3.6.1 Zahájení

Rozhodčí řízení je vždy zahájeno žalobou a je zahájeno dnem, kdy žaloba došla stálému rozhodčímu soudu nebo určenému rozhodci. Podání žaloby má stejné účinky, jako kdyby byla podána v této věci žaloba u soudu. Pokud není žaloba podána stálému rozhodčímu soudu, podává se předsedajícímu rozhodci, pokud je jmenován. V případě, že není předsedající rozhodce doposud určen, žaloba se podává kterémukoli určenému nebo jmenovanému rozhodci. Stálý rozhodčí soud i rozhodce je povinen vyznačit den, kdy mu žaloba byla doručena. (Lisse, 2012)

3.6.2 Průběh

V řízení mají obě strany vždy rovné postavení a musí mít plnou příležitost k uplatnění svých práv. Tato zásada rovnosti stran je jednou ze základních zásad českého, ale i kontinentálního procesu. Rozhodci mají povinnost přistupovat k oběma stranám tak, aby na ně kladli stejné nároky a ani jednu ze stran nesmí preferovat.

Rozhodci působí během řízení na strany tak, aby se dohodly na smírném vyřešení sporu. Pokud strany zažádají, lze smír uzavřít ve formě rozhodčího nálezu.

Rozhodčí řízení se koná v místě, které bylo dohodnuto stranami. Pokud si strany místo neurčí, koná se v místě určeném rozhodci. Rozhodci při výběru místa konání přihlížejí k oprávněným zájmům stran.

Strany se mohou dohodnout na postupu, kterým mají rozhodci vést řízení. Otázky řízení mohou být rozhodnuty předsedajícím rozhodcem, pokud k tomu byl zmocněn stranami nebo všemi rozhodci. Pokud není uzavřena dohoda, postupují rozhodci v řízení způsobem, který považují za vhodný. Rozhodci musí vést řízení tak, aby bez zbytečných formalit a při poskytnutí stejné příležitosti k uplatnění práv všem stranám byl zjištěn skutkový stav věci potřebný pro rozhodnutí sporu. Nedohodnou-li se strany jinak, je řízení před rozhodci ústní. Ústní řízení je vždy neveřejné. Strany mohou určit také postup ve všeobecných pravidlech, pokud jsou pravidla v rozhodčí smlouvě doložena.

V případě jednodušších sporů, je pro žalující stranu výhodné ústní jednání v rozhodčí smlouvě výslovně vyloučit, jelikož se tím rozhodčí řízení urychlí, a to z důvodu, že rozhodce rozhodne jen na základě listinných důkazů, např. smlouvy a přiložené faktury.

Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem, pokud je strany výslovně pověří, mohou spor rozhodnout podle zásad spravedlnosti. Zásady spravedlnosti nejsou v české legislativě nijak specifikovány.

Nastane-li situace, kdy rozhodce nemá pravomoc rozhodovat předmětný spor, musí strana vznést námitku nejpozději při prvním úkonu v rámci rozhodčího řízení. To neplatí pro spotřebitelské spory, kdy je možné vznést takovou námitku v zásadě kdykoli či dokonce k ní soud přihlíží z úřední povinnosti při přezkoumávání rozhodčího nálezu k návrhu spotřebitele. Námitka nedostatku pravomoci se zakládá na neexistenci, neplatnosti či zániku rozhodčí smlouvy.

V případě nedostatku pravomoci, a pokud uplatní strana svůj nárok před rozhodci v promlčecí nebo prekluzivní lhůtě a rozhodnou-li rozhodci, že není dána jejich pravomoc, zůstávají účinky podané žaloby zachovány, pokud strana podá znovu u soudu, u příslušných rozhodců či stálého rozhodčího soudu, nebo u jiného příslušného orgánu žalobu do 30 dnů ode dne, kdy jí bylo doručeno rozhodnutí o nedostatku pravomoci.

Účinky podané žaloby zůstávají zachovány i tehdy, pokud strana po zrušení rozhodčího nálezu podala u příslušných rozhodců či stálého rozhodčího soudu, nebo u jiného příslušného orgánu žalobu, nebo návrh na pokračování v řízení do 30 dnů ode dne nabytí právní moci rozhodnutí soudu, jímž došlo ke zrušení rozhodčího nálezu.

Rozhodci mohou vyslýchat svědky, znalce a strany pouze tehdy, když jim dobrovolně poskytnou výpověď. S dalšími věcnými důkazy je to stejné. Úkony, které nemohou provést rozhodci sami, provede soud. Ten je povinen vyhovět dožádání, pokud nejde o nepřipustný procesní úkon. Náklady řízení, které soudu vznikly, hradí stálý rozhodčí soud nebo rozhodci.

Pokud se v průběhu řízení nebo i před zahájením ukáže, že by mohl být výkon rozhodčího nálezu ohrožen, soud může nařídit předběžné opatření. (Lisse, 2012)

3.6.3 Rozhodnutí

Rozhodčí řízení zpravidla končí vydáním rozhodčího nálezu. Pokud se nevydá rozhodčí nález, řízení končí doručením usnesení.

Rozhodčí nález musí být usnesen většinou rozhodců, musí být písemný a podepsán většinou rozhodců. Výrok rozhodčího nálezu musí být určitý. Rozhodčí nález musí obsahovat odůvodnění, pokud se strany nedohodly na tom, že odůvodnění není třeba. U spotřebitelských smluv musí rozhodčí nález obsahovat odůvodnění a poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudu. Při rozhodování se rozhodci řídí hmotným právem, pokud je však strany výslovně pověřily, mohou rozhodovat dle zásad spravedlnosti. Ve sporech ze spotřebitelských smluv se rozhodci vždy řídí právními předpisy na ochranu spotřebitele.

Písemné vyhotovení rozhodčího nálezu musí být doručeno stranám a po doručení musí být opatřeno doložkou o právní moci. Rozhodčí nález, který nelze podle §27 ZRŘ přezkoumat, nebo u něhož marně uplynula lhůta k podání žádosti o přezkoumání podle §27 ZRŘ, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je soudně vykonatelný. (Lisse, 2012)

„Vykonatelnost je pojem označující pravomocné rozhodnutí, které lze vykonat, tedy vynutit jeho realizaci. Okamžik, od kterého je rozhodnutí vykonatelné, je stanoven soudem (v daném případě rozhodcem) v rozhodnutí samotném. Vykonatelnost nastává

zpravidla buď ve chvíli nabytí právní moci, nebo v soudem (v daném případě rozhodcem) určené lhůtě po nabytí právní moci.“ (Ferovajustice.cz, 2014)

- Pokud je žaloba podaná u stálého rozhodčího soudu vzata zpět ještě před tím, než je jmenován rozhodce, vydává a podepisuje usnesení o zastavení řízení předseda stálého rozhodčího soudu.
- Rozhodčí nález je exekučně vykonatelný, tedy je vynutitelný státní mocí. Ta může nařídit exekuci straně, která neplní uloženou povinnost peněžního plnění.
- Rozhodčí nález lze přezkoumat jinými rozhodci, pokud se na tom strany dohodnou v rozhodčí smlouvě. Proti rozhodčímu nálezu se nelze odvolat. Pokud si strany nestanoví v rozhodčí smlouvě jinak, musí být žádost o přezkoumání zaslána straně druhé do 30 dnů ode dne, kdy byl straně, která žádá o přezkoumání doručen rozhodčí nález. Pokud nelze rozhodčí nález přezkoumat, nebo u kterého uplynula lhůta k podání žádosti na přezkoumání, nabývá dnem doručení účinku pravomocného soudního rozhodnutí a je tedy soudně vykonatelný.
- Pokud se objeví chyby v rozhodčím nálezu, např. v psaní či počtech, tyto chyby kdykoliv opraví rozhodci či stálý rozhodčí soud. Na opravu chyb musí strany podat žádost. Oprava musí být usnesena a podepsána jako rozhodčí nález.
- Co se týče uložení listin, stálé rozhodčí soudy musí po dobu 20 let od právní moci rozhodčího nálezu uschovat rozhodčí nález, který je opatřený doložkou o právní moci včetně všech listin, které prokazují, že řízení proběhlo.
- §31 ZŘŘ uvádí, že soud na návrh kterékoliv strany zruší rozhodčí nález, jestliže
 - byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,
 - rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na danou věc nevztahuje,
 - ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,
 - rozhodčí nález nebyl usnesen většinou rozhodců,
 - straně nebyla poskytnuta možnost věc před rozhodci projednat,

- rozhodčí nález odsuzuje stranu k plnění, které nebylo oprávněným žádáno, nebo k plnění podle tuzemského práva nemožnému či nedovolenému,
 - rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem,
 - rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v zanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, nebo
 - se zjistí, že jsou dány důvody, pro které lze občanském soudním řízení žádat o obnovu řízení.
- Návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem musí být podán do tří měsíců od doručení rozhodčího nálezu té straně, která se zrušení rozhodčího nálezu domáhá, nestanoví-li ZRŘ jinak. Pokud byl rozhodčí nález vydán ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a návrh na jeho zrušení podal spotřebitel, soud vždy přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro zrušení nálezu podle § 31 písm. a) až d) nebo h).
 - Ústavní soud se k návrhu na zrušení rozhodčího nálezu vyjádřil tak, že pokud účastník podal k soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu podle § 31 písm. e) zákona č. 216/1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, pak jde o procesní prostředek, vyplývající z tohoto ustanovení. Proto byl návrh v souladu s § 43 odst. 1 písm. e) zákona č. 182/1993 Sb., ve znění pozdějších předpisů, odmítnut. (US) III. 460/ 01)).
 - Podání návrhu nemá odkladný účinek na vykonatelnost rozhodčího nálezu. Pokud by neprodleným výkonem rozhodčího nálezu hrozila závažná újma nebo pokud je z návrhu na zrušení rozhodčího nálezu možné usuzovat, že je důvodný, poté soud může vykonatelnost rozhodčího nálezu odložit.
 - Pokud návrh na zrušení rozhodčího nálezu podá spotřebitel, soud přezkoumá, zda nejsou dány důvody pro odložení vykonatelnosti rozhodnutí nálezu podle předchozího odstavce, aniž by o to spotřebitel žádal. O odložení vykonatelnosti

rozhodne soud do 7 dnů od podání návrhu. Po tuto dobu nelze rozhodčí nález vykonat.

- Soud návrh na zrušení rozhodčího nálezu zamítne, pokud se opírá o tyto důvody:
 - rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na danou věc nevztahuje,
 - ve věci se zúčastnil rozhodce, který nebyl ani podle rozhodčí smlouvy, ani jinak povolán k rozhodování, nebo neměl způsobilost být rozhodcem,
 - jestliže se strana, která se domáhá zrušení rozhodčího nálezu, neuplatnila, ač mohla takový důvod v rozhodčím řízení nejpozději, než začala jednat ve věci samé.
- Toto neplatí, pokud jde o spory ze spotřebitelských smluv, a to z důvodu zesílené ochrany spotřebitele. Po novelizaci byla nově vložena nové ustanovení v rámci § 33 ZRŘ. Uvedené nové ustanovení umožňuje udat jako důvod pro zrušení rozhodčího nálezu důvody výše uvedené.
- Pokud zruší soud rozhodčí nález těchto důvodů:
 - rozhodčí nález byl vydán ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,
 - rozhodčí smlouva je z jiných důvodů neplatná, nebo byla zrušena, anebo se na danou věc nevztahuje,
 - rozhodce nebo stálý rozhodčí soud rozhodoval spor ze spotřebitelské smlouvy v rozporu s právními předpisy stanovenými na ochranu spotřebitele nebo ve zjevném rozporu s dobrými mravy nebo veřejným pořádkem, nebo
 - rozhodčí smlouva týkající se sporů ze spotřebitelských smluv neobsahuje informace požadované v § 3 odst. 5, popřípadě tyto informace jsou záměrně nebo v zanedbatelném rozsahu neúplné, nepřesné nebo nepravdivé, poté
 - soud pokračuje k návrhu některé ze stran po právní moci rozsudku v jednání ve věci samé a tuto věc rozhodne.
- Pokud soud zruší nález z jiného důvodu než je:
 - vydání rozhodčího nálezu ve věci, o níž nelze uzavřít platnou rozhodčí smlouvu,

- neplatnost rozhodčí smlouvy, nebo to že byla rozhodčí smlouva zrušena, anebo se na danou věc nevztahuje, poté
- zůstává rozhodčí smlouva v platnosti. Nedohodnou-li se strany jinak, rozhodci, kteří se zúčastnili na rozhodčím nálezu, který byl zrušen, jsou z nového projednávání a rozhodování vyloučeni. Pokud nestanoví strany jinak, noví rozhodci budou jmenováni způsobem, který byl prvotně určen v rozhodčí smlouvě nebo podle ZRŘ.
- Zruší-li soud rozhodčí nález vydaný ve sporu ze spotřebitelské smlouvy a v rozhodčím řízení vystupoval rozhodce zapsaný v seznamu rozhodců vedeném ministerstvem, doručí soud ministerstvu stejnopis takového pravomocného rozhodnutí.
- K zastavení výkonu rozhodnutí může dojít tehdy, i když nepodala návrh na zrušení rozhodčího nálezu soudem, může strana proti níž byl soudem nařízen výkon rozhodčího nálezu, bez ohledu na lhůtu pro návrh zrušení rozhodčího nálezu, podat návrh na zastavení nařízeného výkonu rozhodnutí kromě důvodů, které jsou uvedeny ve zvláštním předpisu, i tehdy jestliže:
 - je rozhodčí nález stížen některou vadou, viz § 31 písm. a), d) nebo f),
 - jsou důvody pro zrušení rozhodčího nálezu vydaném ve sporu ze spotřebitelské smlouvy podle § 31 písm. a) až f), h) nebo pokud jsou dány důvody dle § 31 písm. g) a rozhodčí nález neobsahuje poučení o právu podat návrh na jeho zrušení soudem,
 - strana, která musí mít zákonného zástupce, nebyla v řízení takovým zástupcem zastoupena a její jednání nebylo ani dodatečně schváleno,
 - ten, kdo vystupoval v rozhodčím řízení jménem strany nebo jejího zákonného zástupce, nebyl k tomu zmocněn a jeho jednání nebylo ani dodatečně schváleno.
- Pokud je podán návrh dle těchto náležitostí, soud, který provádí výkon rozhodčího nálezu řízení o výkon rozhodnutí, přeruší a uloží povinnému, aby do 30 dnů podal u příslušného soudu návrh na zrušení rozhodčího nálezu. Pokud není v této lhůtě návrh podán, pokračuje soud v řízení o výkon rozhodčího nálezu. (Lisse, 2012)

3.7 Rozhodčí řízení ve spotřebitelských sporech

Dne 1. 4. 2012 nabyla účinnosti novela zákona č. 216/ 1994 Sb., zákonem č. 19/ 2012 Sb. o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů. Touto novelou zákona došlo k výrazné změně podmínek rozhodčího řízení mezi podnikatelem na jedné straně a spotřebitelem na straně druhé. Přijetí novely bylo žádoucí poté, co se rozhodčí doložky staly velice rozšířenou součástí spotřebitelských smluv. Soudy se k těmto doložkám začaly stavět negativně, a to z toho důvodu, že sjednání těchto doložek může být v rozporu s ochranou spotřebitele. Podmínky totiž mohou být nepřiměřené. Soudy pak označovaly mnoho těchto doložek za neplatné, a to dle ustanovení § 39, § 55 a 56 tehdy účinného občanského zákoníku (zákon č. 40/ 1964 Sb., ve znění pozdějších předpisů). (Dobiáš, 2014)

U rozhodčího řízení se spotřebiteli se také objevily rozhodčí doložky, které namísto rozhodce označovaly arbitrážní centra či soukromé rozhodčí soudy, a ne rozhodčí soudy vzniklé na základě zákona. Ústavní soud judikoval v nálezu ze dne 1. 11. 2011, sp. zn. II. ÚS 2164/10, že takové rozhodčí doložky jsou ve spotřebitelských smlouvách neplatné. Dále poznamenal, že z usnesení velkého senátu Nejvyššího soudu dne 11. května 2011, sp. zn. 31 Cdo 1945/2010, plyne, že v rozhodčí doložce se mohou strany dohodnout buď na *ad hoc* rozhodci fyzické osobě, anebo na stálém rozhodčím soudu. Pouze stálý rozhodčí soud může vydávat svá vlastní pravidla. Tato pravidla mohou určit jmenování rozhodců, počet rozhodců, způsob vedení řízení a náklady rozhodčího řízení. Rozhodčí doložka, která je sjednaná ve prospěch soukromých subjektů, je neplatná. Nález Ústavního soudu sp. zn. II. ÚS 2164/10 dále stanovil podmínky pro přípustnost rozhodčího řízení se spotřebitelem.

Výše uvedená novela ZRŘ se také snažila zareagovat na obecné veřejné mínění, které se k rozhodčímu řízení stavělo negativně. Tento postoj veřejnosti byl dán především tím, že by nemělo být užíváno ve vztahu podnikatele se spotřebitelem, jelikož spotřebitel byl slabší stranou. Jedním z důvodů toho, že je spotřebitel označován jako slabší strana je i ten fakt, že se rozhodčí doložky do smluv se spotřebiteli tzv. „schovávaly“.

Hlavní změnou po novelizaci je tedy to, že rozhodčí smlouva musí být sjednána samostatně, ne jako součást podmínek, kterými se má smlouva hlavní řídit. V opačném

případě by rozhodčí smlouva byla neplatná. Podnikatel má povinnost spotřebiteli dostatečně vysvětlit všechny podmínky tak, aby spotřebitel věděl, jaké pro něj může mít podepsání rozhodčí smlouvy důsledky. Rozhodčí smlouva musí obsahovat pravdivé, přesné a úplné údaje o rozhodci či rozhodčím soudu, odměně rozhodce a předpokládaných nákladech možného budoucího rozhodčího řízení. Dále musí obsahovat informace o zahájení, formě vedení a místu konání rozhodčího řízení a o doručování a vykonatelnosti rozhodčího nálezu. Spotřebitelské spory mohou rozhodovat pouze rozhodci s vysokoškolským právnickým vzděláním, kteří jsou zapsáni do *seznamu rozhodců*, který je vedený Ministerstvem spravedlnosti. Zákon dále zakazuje praxi soukromých rozhodčích center. (Epravo.cz, 2014)

Můžeme se také setkat s problematikou zamítnutí návrhu na nařízení exekuce, nebo k zastavení probíhajícího exekučního řízení a to z důvodu tvrzené neplatnosti rozhodčí doložky pro vadu, která spočívá v nedostatečném určení rozhodce ad hoc, resp. způsobu jeho určení. Nejvyšší soud o této problematice rozhodl tak, že byl-li rozhodce určen odkazem na rozhodčí řád vydaný právníkou osobou, která není stálým rozhodčím soudem zřízeným na základě zákona, pak rozhodčí nález není způsobilým exekučním titulem ve smyslu § 40 odst. 1 písm. c) exekučního řádu, podle něhož by mohla být nařízena exekuce, jelikož rozhodce určený na základě absolutně neplatné rozhodčí doložky (§ 39 obč. zák.) neměl k vydání rozhodčího nálezu podle zákona o rozhodčím řízení pravomoc. Byla-li již exekuce v takovém případě přesto nařízena a zjistí-li soud (dodatečně) nedostatek pravomoci orgánu, který exekuční titul vydal, je třeba exekuci v každém jejím stadiu pro nepřipustnost podle § 268 odst. 1 písm. h) o. s. ř. zastavit. ((Rc) 31 Cdo 958/2012)).

„Poté co věřitelé absolvovali celé rozhodčí řízení na základě sjednané rozhodčí doložky, se mohou dostat do složité situace, kdy se ocitnou znovu na počátku procesu vymáhání jejich nároku, kterou většinou představuje pohledávka za dlužníkem. Tito věřitelé pak nutně řeší otázku, zda uplatnit svůj nárok znovu, tentokrát cestou soudního řízení, byť za situace, kdy došlo ke značnému zestárnutí pohledávky (tedy i ke zhoršení její bonity a vymahatelnosti) a při nutnosti vynaložit opětovně náklady spojené s procesem vymáhání. Zásadní komplikací, jejímž výsledkem může být zmaření dalšího vymáhání pohledávky, je pak otázka, zda v mezidobí nedošlo k promlčení pohledávky věřitele, resp. otázka, zda lze tomuto promlčení zabránit.“ (Epravo.cz, 2014)

3.8 Rozhodčí řízení ve sportu

Rozhodčí řízení patří v současné době mezi základní způsoby řešení soukromých sporů. Nejedná se však pouze o sféru obchodní. Na rozhraní sporů podnikatelských, spotřebitelských a zaměstnaneckých lze zařadit sportovní rozhodčí řízení.

Sportovní rozhodčí je specifické v organizovanosti a propojenosti subjektů, které jsou stranami rozhodčího řízení. Je zde třeba vymezit pojem rozhodčí nebo arbitr na hřišti. Ten dohlíží na řádný průběh akce přímo v místě konání. Nejsou to tedy rozhodci v pravém slova smyslu. Další vymezení není tak snadné.

Problémem může být například rozlišování mezi rozhodčím řízením a interním řešením sporů na úrovni sportovních organizací. Dalším problémem je to, že pokud určíme, že se nejedná o interní řešení sporů na úrovni sportovních organizací, neznamená to, že se musí jednat o rozhodčí řízení ve sportu. Bude záležet na tom, zda dané zařízení naplňuje znaky rozhodčího řízení. Tyto znaky jsou uvedeny v národních a mezinárodních právních normách. Jedná se o nestrannost a nezávislost rozhodců, právo na spravedlivý proces, atd.

Pro správné definování je tedy třeba nejprve stanovit znaky, které definují rozhodčí řízení, abychom mohli správně vymezit, že se jedná o sportovní arbitráž a ne o jiné řízení. Teprve poté můžeme analyzovat případy, které by bylo možné zařadit mezi rozhodčí řízení v právním slova smyslu. (Dobiáš, 2014)

4 Vlastní práce

Vlastní práce je postavena mimo jiné i na rozhovoru a materiálech poskytnutých velice významnou osobností v oblasti rozhodčího řízení doc. JUDr. Vladimírem Balašem, CSc.

Doc. JUDr. Vladimír Balaš, CSc. se narodil v roce 1959 v Prostějově a v roce 1978 vystudoval Gymnázium Litoměřická v Praze. Po maturitě na gymnáziu nastoupil ke studiu práv na Právnické fakultě Univerzity Karlovy, kde v pozdějších letech získal akademický titul doktora práv, docenta a vědeckou hodnost kandidáta věd. Během svých studií a praxe absolvoval řadu mezinárodních vzdělávacích kurzů a byl držitelem prestižních stipendií na zahraničních akademických pracovištích v Moskvě a Michiganu.

Doc. Balaš působil během své odborné praxe v rámci mnoha významných vědeckých institucí, kde zastával řídicí funkce. Lze například jmenovat jeho působení na pozici ředitele Ústavu státu a práva ČSAV a AV ČR, člena Vědecké rady Ministerstva zahraničních věcí nebo jako předsedy České společnosti pro mezinárodní právo. Byl zástupcem České republiky v rámci organizací OSN, je členem Stálého rozhodčího soudu v Haagu a panelu rozhodců ICSID ve Washingtonu.

Během celé své kariéry se věnuje pedagogické činnosti, a to jak na českých (Univerzita Karlova, Západočeská Univerzita v Plzni), tak zahraničních univerzitách (Oxford, Haag, Helsinky) a je spoluautorem několika významných publikací týkajících se mezinárodního práva - například Kurs mezinárodního ekonomického práva nebo Srovnávací ústavní právo. V letech 1994-1998 byl zastupitelem města Plzeň. (Top09.cz)

4.1 Rozhovor

- 1) Pane docente, mohl byste mi sdělit nějaké informace o Vaší právnické praxi?

„Velmi rád Vás seznámím se svou dlouholetou praxí v oblasti práva. Jako rozhodce působím asi 20 let. Rozhoduji jak vnitrostátní, tak mezinárodní obchodní spory, spotřebitelské spory, spory podle pravidel FIDIC, zabývám se i sportovní arbitráží a mezinárodními rozhodčími spory (např. investiční spory). „

- 2) Mohl byste nastínit, o co se v těchto sporech jedná?

„Vnitrostátní spory jsou takové, kdy na obou stranách stojí osoby z České republiky, ale mohou se vztahovat i na spory s mezinárodním prvkem. V rámci vnitrostátního rozhodčího řízení nelze rozhodovat spory například veřejných neziskových ústavních zdravotnických zařízení, či spory vzniklé v souvislosti s prováděním insolvence či exekuce“.

3) V čem se tedy liší spory vnitrostátní od mezinárodních?

„Obecně, mezinárodní arbitráž se užívá především u sporů v oblasti mezinárodního obchodu. Strany sporů ji považují za výhodnější alternativu, protože není třeba být závislý na soudech příslušného státu. To je hlavní důvod, proč se mezinárodní arbitráž vůbec používá. Jakékoli rozhodčí řízení se rozhoduje podle práva nějakého státu (rozhodné právo), výhoda u mezinárodní arbitráže je v tom, že si pro mezinárodní obchodní styk lze právo v rozhodčí doložce, která je součástí obchodní smlouvy nebo v rozhodčí smlouvě zvolit. Pokud jde o zásadu ekvity, tedy rozhodování na základě spravedlnosti, lze podle ní rozhodovat i ve vnitrostátních sporech.“

4) Rozhodoval jste někdy podle zásady ekvity?

„Podle ekvity jsem rozhodoval zatím asi třikrát. Připomínám jen, že tak lze rozhodovat pouze v případě, že s tím strany sporu výslovně souhlasí. Rozhodování podle zásady spravedlnosti ale není tak úplně rozhodováním bez ohledu na právo. Jen při něm hrají větší roli obecné zásady právní, morální a etické ohledy, a nakonec i zdravý rozum. „

5) Co se týče sporů dle pravidel FIDIC, oč se v nich jedná?

„Zjednodušeně řečeno, podle FIDIC pravidel se řeší spory, které se týkají např. velkých infrastrukturních projektů ve stavebnictví. Příkladem jsou např. dálniční tunely, tunel Blanka, výstavby železnic, dálnic atd. Do značné míry by se na rozhodování měli podílet odborníci na stavebnictví.“

6) Tunel Blanka je velmi aktuálním tématem, rozhodoval jste o něm?

„O tunelu Blanka jsem zatím nerozhodoval, ale připravil jsem pro Ministerstvo zdravotnictví několik posudků pro spory o výkon rozhodčích nálezů ve sporu mezi Českou republikou a společností Diag Human.“

7) Oč se v tomto sporu mezi ČR a Diag Human jedná?

„Zjednodušeně se jedná o spor mezi ČR a Diag human, který vznikl na základě státní zakázky týkající se obchodu s krevní plazmou. Tato zakázka měla být realizována na začátku devadesátých let. Firma Diag Human (původně Conneco, a. s.) se od roku 1996 soudí s českým státem o náhradu ztrát, které jí měly vzniknout na základě poškození dobré pověsti a následné ztráty zakázek. Spor vznikl kvůli odstoupení ČR od smlouvy s firmou Diag Human a písemnému sdělení tehdejšího ministra zdravotnictví Martina Bojara dánské firmě Novo Nordisk, že pochybuje o solidnosti Human Diag. Firma Novo Nordisk na základě této písemnosti odmítla s Diag Human spolupracovat. Od té doby čelí ČR sérii arbitrází, v nichž Diag Human požaduje po Českém státu náhradu za vzniklé ztráty. Výše náhrady se pohybuje kolem patnácti miliard korun. Spor dodnes nebyl uzavřen.“

8) Řešil jste někdy ve sportovní arbitráži nějaký spor např. u sudích ve fotbalu?

„Otázkou rozhodčích jsem se zatím nezabýval, spíše jsme se zabývali spory vyplývajícími z použití nedovolených podpůrných prostředků, případně spory mezi hráči a jejich agenty nebo spory o vyloučení klubů ze soutěže pro nesplnění podmínek stanovených příslušným sportovním svazem.“

9) V těch mezinárodních investičních sporech, jaký problém nejčastěji řešíte?

„V mezinárodních investičních sporech se řeší primárně otázka, zda jednáním státu nebo subjektu, jehož jednání je státu přičitatelné podle mezinárodního práva, vznikla soukromému zahraničnímu investorovi škoda a v případě, že ano, jaká mu má být poskytnuta kompenzace. Řeší se otázka, zda je jednání státu v rozporu s jeho mezinárodněprávními závazky. Ochrana majetku cizinců je tradičním tématem mezinárodního práva veřejného a výhodou pro zahraničního investora je zejména skutečnost, že spor je delokalizovaný a denacionalizovaný, tj. není řešen před národními soudy, které mohou mít tendenci stranit vlastnímu státu, ale je řešen nezávislými a nestrannými rozhodci.“

10) Jste členem nějakých dalších institutů?

„Jsem členem Stálého rozhodčího soudu v Haagu a členem panelu rozhodců ICSID ve Washingtonu. Kromě toho jsem členem české delegace na jednání UNCITRAL (ta se zabývá velmi často rozhodčími spory). ICSID je mezinárodní středisko pro řešení sporů z investic, před kterým probíhá velký počet investičních arbitrází.“

11) Co se týče trendu rozhodčího řízení, klesá nebo roste?

„Rozhodčích sporů obecně přibývá, v letošním roce jich ubylo snad pouze u Rozhodčího soudu při Hospodářské komoře České republiky a Agrární komoře České republiky. Důvody jsou nejasné, patrně jedním z nich bude zvýšení soudních poplatků a dalším přechod na Nový občanský zákoník.“

12) Máte nějaké výhrady ke stávající právní úpravě rozhodčího řízení v České republice?

„Za jeden z hlavních problémů rozhodčího řízení v České republice považuji nedostatečnou otevřenost k novým trendům v rozhodčím řízení a nedostatečnou implementaci standardních celosvětově uznávaných pravidel při rozhodování sporů. Typicky IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration a dalších. Situace se snad postupně lepší.“

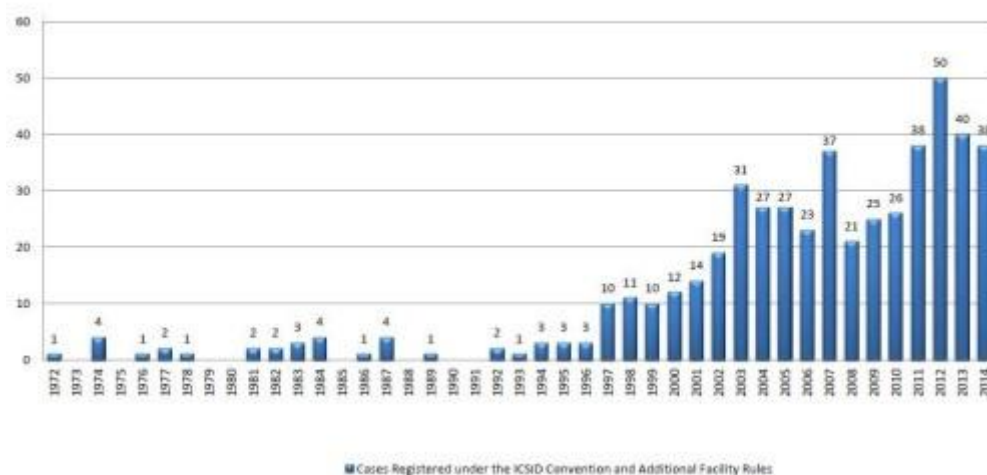
Z obsahu výše uvedeného rozhovoru je zřejmé, že oblast rozhodčího řízení je stále se rozvíjející a „živá“. Přináší s sebou reakci na aktuální problémy předmětného oboru, které se snaží již v zárodku, nebo i postupně řešit. To s sebou nese nutnost mezinárodní spolupráce a účast na tvorbě právních norem, které platné a postupně již překonané právní normy precizují. Pro Českou republiku je osoba pana docenta Balaše a jeho účast ve výše uvedených institucích velkým přínosem a v podstatě nezastupitelná.

4.2 ICSID

V souvislosti s členstvím doc. Balaše v Mezinárodním centru pro řešení sporů z investic (ICSID), kde se zabývá investičními arbitrážemi, si dovoluji poukázat na statistické údaje, které ICSID uvádí. V těchto sporech jsou žaloby podávány zahraničními investory, kteří se rozhodli žalovat hostitelský stát. Nyní rozebereme statistiku, kterou ICSID zveřejnil pro rok 2014.

Podle statistik ICSID trvá trend poměrně vysokého počtu nových investičních sporů. Poslední čtyři roky bývá u ICSID registrováno okolo čtyřiceti nových sporů ročně. V předchozím desetiletí byl standardní počet spíše mezi dvaceti a třiceti žalobami ročně.

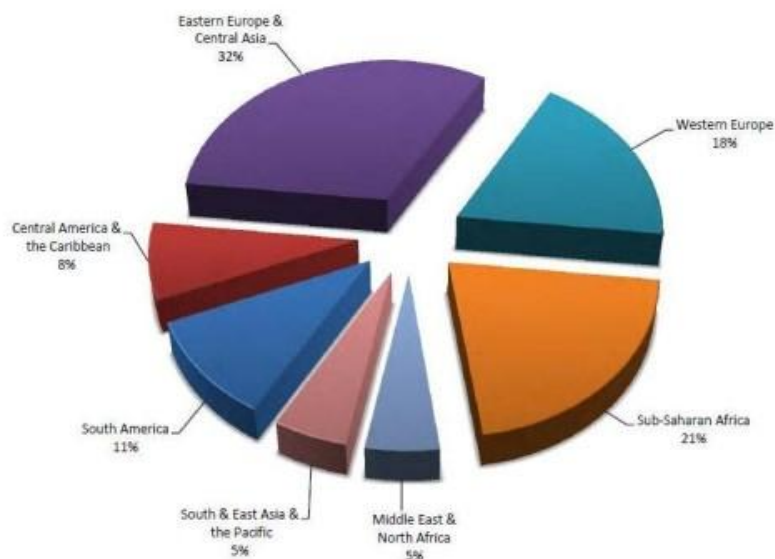
Celkový počet registrovaných žalob u ICSID za jednotlivé roky

Zdroj: Patria.cz, 2014

Statistiky za rok 2014 uvádí, že roste počet sporů, ve kterých jsou žalovány státy ze široké geografické skupiny „východní Evropa a střední Asie“. Do této skupiny patří i Česko, Polsko, Rusko nebo Turecko. Za celou historii ICSID bylo proti těmto státům podáno 25 procent všech investičních žalob. V roce 2014 to bylo 32 procent a jedná se o nejvíce žalovanou geografickou skupinu. Dalším hojně zastoupeným regionem je subsaharská Afrika a dále i západní Evropa. (Patria.cz)

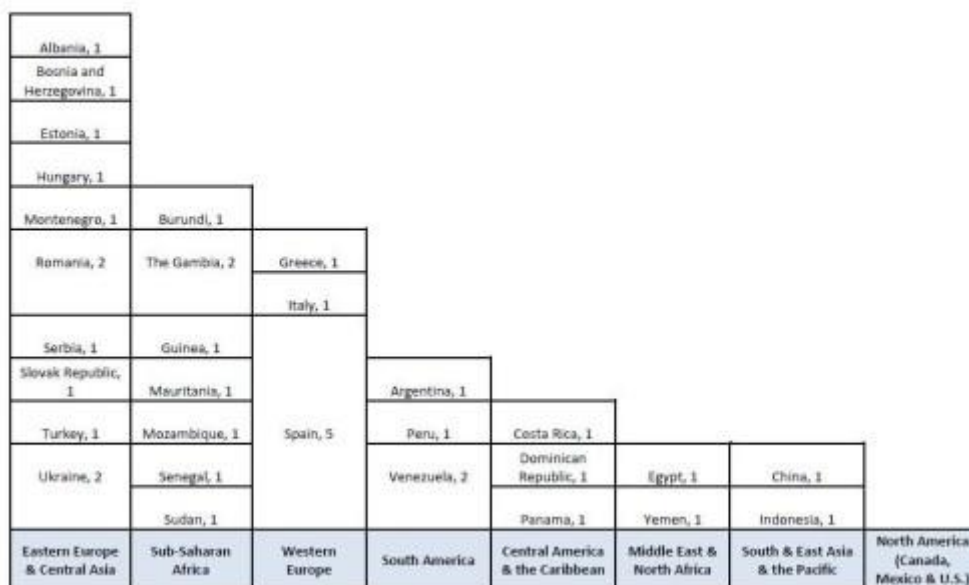
Zeměpisné rozvržení nových případů u ICSID za rok 2014 (podle žalovaného státu)

Zdroj: Patria.cz, 2014

V roce 2014 bylo před ICSID nejvíce žalováno Španělsko. Jednalo se o několik žalob týkajících se sporů ohledně podpory solární energie. Ostatní státy byly v roce 2014 žalovány „pouze“ jednou, maximálně dvakrát. Česká republika nemá žádný nový spor u ICSID, zato Slovensko ano. Jedná se o žalobu americké společnosti EuroGas Inc. a kanadské společnosti Belmont Resources Inc., ve kterém se jedná o 3 miliardy dolarů, které souvisí se zrušením povolení na těžbu mastku, což je na Slovensku hojně se vyskytující minerál. (Patria.cz)

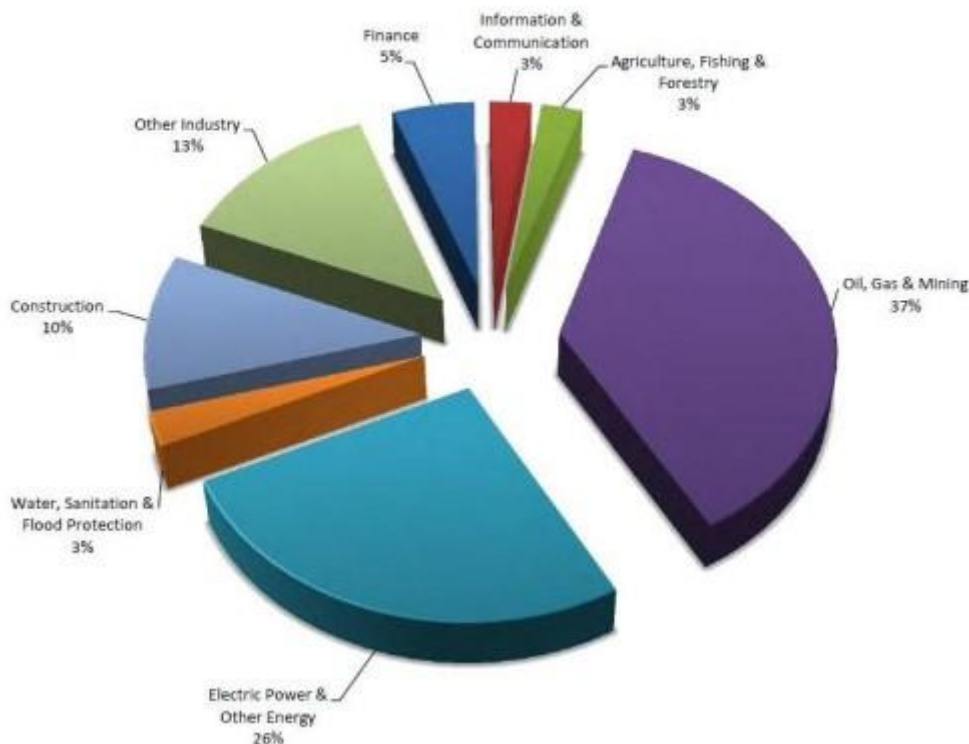
**Zeměpisné rozvržení nových případů u ICSID za rok 2014
(podle žalovaného státu)**

Zdroj: Patria.cz, 2014

V roce 2014 se arbitráže týkaly zejména sporů o ropu, plyn a těžbu dalších surovin. Na druhém místě se umístily spory ohledně energetiky, a na třetím místě se umístily spory týkající se stavebnictví. (Patria.cz, 2014)

Rozvržení nových případů u ICSID za rok 2014 dle hospodářského sektoru

Zdroj: Patria.cz, 2014

Co se týče úspěšnosti žalob, třetinu žalob rozhodci odmítli, aniž by se žalobou zabývali po věcné stránce. Důvodem byl nedostatek pravomoci o těchto žalobách rozhodovat. Může se jednat o situaci, kdy investor podal žalobu předčasně, nebo když jeho byznys nelze považovat za „investici“. Další třetinu sporů rozhodci zamítli po věcném projednání celého případu. Rozhodci však došli k závěru, že se stát proti dohodě o ochraně investic neprovinil. O zbylé třetině sporů lze hovořit o úspěchu zahraničních investorů, když alespoň v části své žaloby uspěli. (Patria.cz, 2014)

4.2.1 Česko a Slovensko

V roce 2014 nebyla česká ani slovenská stopa u ICSID nijak výrazná. Oproti roku 2013 je to velký rozdíl. V roce 2013 byla Česká republika nejžalovanějším státem na světě. Jednalo se o solární arbitráže. Ty nicméně neprobíhají u ICSID, ale u jiných institucí (Stálý rozhodčí soud v Haagu) nebo se jedná o tzv. *ad hoc* arbitráže, které se řídí pravidly UNCITRAL.

Co se týče Slovenska a ICSID, byla zde v roce 2014 zahájena arbitráž. Rozhodčí tribunál byl však ustaven až v lednu 2015, což znamená, že spor je v počáteční fázi projednávání. Jedná se o spor, kdy v roce 1998 získala společnost EuroGas licenci na těžbu mastku u Gemerské Polomy. O tuto licenci za podivných okolností přišla v roce 2005. Slovenský Nejvyšší soud rozhodl již dvakrát, že licence byla odebrána nezákonně a speciální emisar slovenské vlády se v roce 2014 snažil celý spor vyřešit mimosoudní dohodou. Schůzka měla být tajná. K této dohodě nakonec nedošlo, tudíž spor rozhodnou s konečnou platností arbitři.

Co se týče českých nebo slovenských investorů, kteří by před ICSID žalovali cizí stát, jedná se pouze o slovenskou Poštovnou banku. Poštovná banka žaluje Řecko kvůli nucené výměně státních dluhopisů, která souvisí s bankrotem státu. Jde o velmi zajímavý případ, který byl zahájen v roce 2013.

4.2.2 Složení rozhodců ICSID

Nejvíce rozhodů ICSID pochází ze Severní Ameriky a západní Evropy, jde asi o 70 procent, z celé východní Evropy a střední Asie jsou to jen 2 procenta. (Patria.cz, 2014)

5 Náměty de lege ferenda

Právní úprava ZRŘ v České republice po novelizaci v roce 2012 prošla výraznými změnami, které jsou považovány jako zásadní přínos. Před novelizací ZRŘ několikrát došlo k tomu, že bylo rozhodčí řízení zneužíváno, a to především podnikateli. Doplatili na to spotřebitelé, kteří si na základě této zkušenosti vybudovali k institutu rozhodčího řízení negativní vztah. Novelizace ZRŘ zavedla chybějící ochranu spotřebitele do ustanovení ZRŘ a vyjasnila pochybnosti, které v interpretaci ZRŘ panovaly. Novela dále přinesla změny v souladu s evropskými předpisy. Problémem rozhodčího řízení však může být nedostatečná otevřenost k novým trendům v rozhodčím řízení a dále nedostatečná implementace standardních celosvětově uznávaných pravidel při rozhodování sporů typicky IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration a dalších. Situace se však postupně lepší, jelikož rozhodčích sporů obecně přibývá. Co se týče sporů, které byly projednávány u Rozhodčího Soudu při Hospodářské Komoře ČR a Agrární Komoře ČR, zde sporů v minulém roce ubylo. Důvody jsou nejasné, patrně jedním z nich bude zvýšení soudních poplatků a dalším přechod na NOZ. V ZRŘ se ovšem stále objevují nejasnosti, např. ZRŘ pojednává o tom, že rozhodce může rozhodovat na základě spravedlnosti a své vlastní vůle, pokud si to strany výslovně přejí. Není ovšem jasně řečeno, jak spravedlnost vypadá. Rozhodnutí může poté připadat jedné straně spravedlivé, a druhá ho může považovat za nesmyslné. Nicméně se mi nynější právní úprava jeví jako srozumitelná a po novelizaci v roce 2012 byly zásadní nedostatky odstraněny.

6 Závěr

Závěrem můžeme říci, že rozhodčí řízení je velice aktuálním tématem. Kromě debat a diskuzí laické veřejnosti se k určitým problematickým otázkám vyjadřoval i Ústavní a Nejvyšší soud. Velkým mezníkem v rozhodčím řízení byla novela ZRŘ účinná od 1. 1. 2012. Ta přinesla změny v souladu s evropskými předpisy a rovněž reagovala na interpretační neshody. Rozhodčí řízení je institutem, který se neustále vyvíjí. Sporů projednávaných v rámci rozhodčího řízení neustále narůstá. Před novelou ZRŘ se vyskytly i případy, kdy bylo rozhodčí řízení zneužito a doplatili na to zejména spotřebitelé. Novela ZRŘ zavedla chybějící ochranu spotřebitele a tím problémy možného zneužití spotřebitele vymýtila.

Rozhodčí řízení může být velmi výhodným způsobem řešení sporů mezi stranami. Strany však musí dobře zvážit, zda chtějí veškerou rozhodovací pravomoc při možném sporu svěřit do rukou rozhodce. Z tohoto důvodu je nezbytné, aby obě strany měly možnost dobře promyslet, co do obsahu rozhodčí smlouvy zakomponovat. Rozhodčí řízení může představovat velmi elegantní a rychlé řešení sporů mezi stranami.

U institutu rozhodčího řízení se však stále vyskytují problémy. Může to být například nedostatečná otevřenost k novým trendům v rozhodčím řízení a dále nedostatečná implementace standardních celosvětově uznávaných pravidel při rozhodování sporů, typicky jsou to pravidla IBA Guidelines on Conflicts of Interest in International Arbitration. Situace se však postupně lepší, jelikož sporů při rozhodčím řízení obecně přibývá.

V ZRŘ se stále vyskytují nejasnosti, které mohou způsobovat problémy při interpretaci. Například ZRŘ pojednává o tom, že rozhodce se může rozhodovat na základě spravedlnosti a své vlastní vůle, pokud si to strany výslovně přejí. Není ovšem jasně řečeno, co se pod tímto pojmem skrývá. Rozhodnutí tedy nemusí být zcela objektivní.

Nejvyšší soud svým rozhodnutím (Rc) Cdo 958/ 2012 napravil závažný nedostatek v interpretaci zákona č. 216/ 1994 Sb., o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů, ve znění pozdějších předpisů, kdy opakovaně došlo k zamítnutí návrhu na nařízení exekuce, nebo k zastavení probíhajícího exekučního řízení. Důvodem byla tvrzená neplatnost rozhodčí doložky pro vadu, která spočívá v nedostatečném určení

rozhodce ad hoc, resp. způsobu jeho určení. Nejvyšší soud tento závažný problém napravil. V praxi však nadále přetrvávají problémy v tom, že rozhodčí doložky, které existovaly po dlouhou dobu a prakticky až do roku 2010 byly soudy aprobovány (jejichž obsahem bylo zpravidla, že rozhodce bude určen tak, že ho vybere strana žalující ze seznamu rozhodců vedeného u soukromé rozhodčí společnosti a bude se postupovat podle jejího řádu) jsou s ohledem na judikaturu, kterou začal vydávat Nejvyšší a Ústavní soud v roce 2010, neplatné. To se však vztahuje i na rozhodčí doložky uzavřené před rokem 2010. Věřitelé se tak dostávají do velmi nezáviděníhodné situace, kdy rozhodčí nálezy jsou neplatné a pokud je pro ně již vedena exekuce, tato bývá zastavována. Věřitel pak musí podat novou žalobu. S tím jsou pochopitelně spojeny nemalé náklady pro věřitele, kteří již v minulosti měli svou pohledávku přisouzenou, leč s ohledem na aktuální judikaturu, která se zcela v této oblasti změnila, musí svou pohledávku uplatňovat znovu, a to v řízení před soudy.

V ostatním však lze konstatovat, že v současné době je právní úprava dostačující a plně postihující problematiku tohoto právního odvětví.

7 Summary and keywords

❖ Keywords

Arbitral Procedure, Arbitrer, Arbitration Clause, Consumer

❖ Summary

To summarize my work I can say that the arbitral procedure is a very up to date topic. Apart from debates and discussions among the laic public, Czech Supreme and Constitutional Courts have also given their statements to this issue. The Amandment of the Law on Arbitral procedures valid from January 1, 2012 is an importatnt milestone in the arbitral procedure. It has brought changes that are in compliance with the European standards and clarify the interpretational differences. The Arbitral procedure is an institution that keeps developing constantly. The number of disputes solved in an Arbitral procedure grows. Before the Amandment, Arbitral procedure was misused several times and it was mostly the consumers who had to pay the price of it. The Amandement established the missing customer protection and thus the problems of possible customer exploitation disappeared.

Arbitral procedure can be a very advantageuos solution for solving disputes between two sides. Although they have to consider if they want, in case of such a dispute, to give all the remit to decide into the hands of an arbitrer. It it thus necessary to thoroughly concider what to incorporate into the content of the arbitral agreement. Such an agreement may represent a very smooth and fast solution of possible future disputes between two sides.

The Supreme Court remedied, in its decision (Rc) Cdo 958/ 2012, a serious defect in the interpretation of the law Nr. 216/ 1994 Sb., on Arbitral precedures and Arbitral awards accomplishment, so that it can be stated that the legal condition is now fully sufficient and fully covering all the issues of this particula legal branch.

8 Citovaná literatura

1. Lisse, L. (2012). *Zákon o rozhodčím řízení a o výkonu rozhodčích nálezů s komentářem*. Praha: Linde.
2. Dobiáš, P., & Kolektiv (2014). *Současné trendy řešení sporů v rozhodčím řízení*. Praha: Aleš Čeněk, s.r.o.
3. Růžička, K. (2005). *Rozhodčí řízení před Rozhodčím soudem při Hospodářské komoře České Republiky a Agrární komoře České republiky*. Plzeň: Aleš Čeněk, s.r.o.
4. Lisse, L. (2011). *Přehled judikatury ve věcech rozhodčího řízení*. Praha: Wolters Kluwer.
5. Forejt, A. (1995). *Řešení sporů v rozhodčím řízení*. Praha: Prospektrum.
6. Kamplach, M. (1995). *Zákon o rozhodčím řízení s komentářem*. Ostrava: Sagit.
7. Schelle, K & Schellová, I. (2002). *Rozhodčí řízení: historie, současnost a perspektivy*. Praha: Eurolex Bohemia.
8. Eliáš, K. & Svatoš, M. (2014). *Nový občanský zákoník 2014 ÚZ*. Ostrava: Sagit.
9. Musil, O. *Rozhodčí řízení v České republice*. Praha, 2011. Diplomová práce. Univerzita Karlova v Praze. Fakulta právnická.
10. Sekaninová, B. *Rozhodčí řízení v podnikatelské praxi*. České Budějovice, 2010. Bakalářská práce. Jihočeská univerzita v Českých Budějovicích. Fakulta Ekonomická.
11. [ONLINE 4. 3. 2015] Epravo. NEPLATNÁ ROZHODČÍ DOLOŽKA A PROMLČENÍ. Citováno z <http://www.epravo.cz/top/soudni-rozhodnuti/neplatna-rozhodci-dolozka-a-promlzeni-95700.html>.
12. [ONLINE 25. 2. 2015] Férová justice. VYKONATELNOST ROZHODNUTÍ. Citováno z http://www.ferovajustice.cz/slovnicek-pojmu/-0/vykonatelnost-rozhodnuti-2607.html?search_string=vykonatelnost.
13. [ONLINE 12. 3. 2015] Epravo. BULLETIN ADVOKACIE. Citováno z <http://www.epravo.cz/top/efocus/bulletin-advokacie-95010.html>.

14. [ONLINE 15. 3. 2015] Soud.cz. ŘÁDY ROZHODČÍHO SOUDU. Citováno z <http://www.soud.cz/rady>.
15. [ONLINE 15. 3. 2015] Soud.cz. ZVLÁŠTNÍ DODATEK ŘÁDU PRO ROZHODČÍ ŘÍZENÍ ON-LINE (ŘÁD ON-LINE). Citováno z <http://www.soud.cz/rady/zvlastni-dodatek-radu-pro-rozhodci-rizeni-on-line-2007>.
16. [ONLINE 15. 3. 2015] Soud.cz. O ROZHODČÍM ŘÍZENÍ. Citováno z <http://www.soud.cz/o-rozhodcim-rizeni>.
17. [ONLINE 19. 3. 2015] Top09.cz. VLADIMÍR BALAŠ. Citováno z <http://www.top09.cz/volby/2014-senat/kandidati/vladimir-balas-16094.html>.
18. [ONLINE 15. 3. 2015] Patria.cz. INVESTIČNÍ ARBITRÁŽE V ROCE 2014. Citováno z <https://www.patria.cz/pravo/2862284/investicni-arbitraz-e-v-roce-2014.html>.